

Datu valsts inspekcija

DARBĪBAS PĀRSKATS 2022. GADS

PROFESIONALITĀTE

ATTĪSTĪBA

SADARBĪBA

TAISNĪGUMS

ATKLĀTĪBA

SATURA RĀDĪTĀJS

PRIEKŠVārds.....	4
1. PAMATINFORMĀCIJA	5
1.1. INSPEKCIJAS JURIDISKAIS STATUSS	5
1.2. INSPEKCIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN FUNKCIJAS	5
2. PĀRSKATA GADA GALVENIE UZDEVUMI	6
3. INSPEKCIJAS LĪDZDALĪBA DATU REGULAS PRASĪBU IEVIEŠANĀ NACIONĀLĀ LĪMENĪ	7
4. PERSONAS DATU APSTRĀDES UZRAUDZĪBA UN PĀRBAUDES	8
4.1. PREVENTĪVĀ PĀRBAUDE TELEMĀRKETINGA JOMĀ	8
4.2. DATU APSTRĀDES UZRAUDZĪBA	9
4.2.1. SAŅEMTO SŪDZĪBU SKAITS	9
4.2.2. PERSONAS DATU AIZSARDZĪBAS PĀRKĀPUMU PAZIŅOŠANA	10
4.2.3. PIENEMTIE LĒMUMI ADMINISTRATĪVO PĀRKĀPUMU LIETĀS.....	11
4.3. INSPEKCIJAS AMATPERSONAS PIENEMTO LĒMUMU APSTRĪDĒŠANA UN PĀRSŪDZĒŠANA	11
4.3.1. APSTRĪDĒŠANA	11
4.3.2. PĀRSŪDZĒŠANA	12
5. GADĪJUMU IZPĒTE	13
5.1. NESADARBOŠANĀS AR UZRAUDZĪBAS IESTĀDI.....	13
5.2. PERSONAS DATU APSTRĀDE IEPAZĪŠANĀS VIETNĒS	13
5.3. PERSONAS DATU APSTRĀDE TĪMEKĻA VIETNĒS, IZMANTOJOT SĪKDATNES	13
5.4. STARPTAUTISKĀ VEIKALU TĪKLĀ VEIKTA PERSONAS DATU APSTRĀDE, PAMATOJOTIES UZ KLIENTU SNIERTU PIEKRIŠANU	14
5.5. PERSONAS DATU APSTRĀDE PAKALPOJUMA LĪGUMA NOSLĒGŠANAS LAIKĀ	14
5.6. ZVĒRINĀTA ADVOKĀTA VEIKTĀ PERSONAS DATU APSTRĀDE.....	15
5.7. DARBA DEVĒJA VEIKTĀ PERSONAS DATU APSTRĀDE	15
5.8. BĒRNU PERSONAS DATU APSTRĀDE IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ UN SOCIĀLAJOS TĪKLOS INTERNETĀ.....	16
5.9. PERSONAS DATUS SATUROŠU DOKUMENTU IZNĪCINĀŠANA	17
5.10. PERSONAS DATU APSTRĀDE INFORMĀCIJAS SISTĒMĀS.....	17
5.11. GADĪJUMI, Kuros INSPEKCIJA VĒRTĒJA LĪDZSVARU STARP PERSONAS TIESĪBĀM UZ DATU AIZSARDZĪBU UN SABIEDRĪBAS INTERESĒM, CITĀM PAMATTIESĪBĀM VAI PĀRZIŅA LEGITĪMĀM INTERESĒM.....	18
6. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA.....	19
6.1. VIENAS PIETURAS AĢENTŪRA.....	19
6.2. KONSEKVENCES NODROŠINĀŠANA	19
6.3. BALTIJAS VALSTU UZRAUDZĪBAS IESTĀŽU SADARBĪBA	19
6.4. EIROPAS SAVIENĪBAS INFORMĀCIJAS SISTĒMU UZRAUDZĪBA NACIONĀLĀ LĪMENĪ.....	20
6.4.1. ŠENGENAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA	20
6.4.2. VĪZU INFORMĀCIJAS SISTĒMA.....	20
6.4.3. EIROPAS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU DAKTILOSKOPIJAS DATUBĀZE (EURODAC)	21
6.4.4. INFORMĀCIJAS SISTĒMAS, KURU EKSPLUATĀCIJA TIEK UZSĀKTA 2023.GADĀ.....	21

6.5. EIROPAS KOMISIJAS LĪDZFINANSĒTO PROJEKTU ĪSTENOŠANA	21
7. DATU AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTA INSTITŪTS	22
8. KREDĪTINFORMĀCIJAS BIROJU DARBĪBAS UZRAUDZĪBA	23
9. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	23
9.1. SEMINĀRI	23
9.2. STARPTAUTISKA KONFERENCE “PERSONAS DATI – NĀKOTNES PERSPEKTĪVA! 2022”	24
9.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA, REKOMENDĀCIJAS UN VADLĪNIJAS	25
10. PERSONĀLS	27
11. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI	28
12. PLĀNOTIE PASĀKUMI 2023. GADĀ	31

PRIEKŠVārds

Datu valsts inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir sagatavojusi publisko pārskatu, kas atspoguļo iestādes paveikto 2022. gadā.

Šajā gadā Inspekcija pastiprināti ir pievērsusi uzmanību vienam no tās stratēģijā 2021. – 2025. gadam (turpmāk – Stratēģija) nospraustajiem mērķiem - nodrošināt, lai pieejamā informācija par personas datu apstrādi būtu saprotama ikvienam interesentam un atspoguļotu sabiedrībai aktuālus jautājumus.

Lai sasniegtu šo mērķi, Inspekcija 2022. gadā, izmantojot dažādus kanālus, aktīvi informējusi sabiedrību par personas datu apstrādi un aizsardzību, pārziņu tiesībām un pienākumiem, veicot personas datu apstrādi. Ir veikti sabiedrības informēšanas pasākumi, nodrošinātas publikācijas laikrakstos un ziņu portālos, kā arī sniegtas intervijas un nodrošināta dalība dažādos radio un televīzijas raidījumos. Sadarbojoties ar masu saziņas līdzekļiem, sabiedrībai ir sniegtas konsultācijas un padomi par daudziem ar personas datu aizsardzību saistītiem aspektiem, aktuālām problēmām un iestādes pieņemtajiem lēmumiem. Tāpat Inspekcija ir centusies veidot kvalitatīvu diskusiju ar ekspertiem datu aizsardzības jomā.

2022. gada 16. septembrī tika organizēta starptautiska konference “Personas dati – nākotnes perspektīva!”, kurā uzstājās vadošie speciālisti no Latvijas un ārvalstīm. Konferencē tika apskatīti tādi jautājumi kā digitālais eiro un privātums, sejas atpazīšanas tehnoloģijas, veselības dati un digitalizācija, sīkdatnes un pieejamās alternatīvas, kā arī jaunās Eiropas likumdošanas iniciatīvas digitālo pakalpojumu, digitālā tirgus un datu pārvaldības jomās.

2022. gadā Inspekcija uzsāka sadarbību ar Nodarbinātības valsts aģentūru, Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekta “Atbalsts bezdarbnieku izglītībai” pasākuma “Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi” ietvaros, organizējot 10 tiešsaistes lekcijas Nodarbinātības valsts aģentūras reģistrētajiem klientiem par datu drošību un aizsardzību digitālajā vidē.

Tāpat Inspekcija augstu novērtē, ka pārziņi un nozares speciālisti aktīvi konsultējas ar iestādi, lai nodrošinātu atbilstošus risinājumus personas datu aizsardzībai un atbilstību normatīvajam regulējumam netipiskos gadījumos.

Lai nodrošinātu normatīvo aktu ievērošanu personas datu aizsardzības jomā, vienlaikus veicinot pārziņu pilnīgu izpratni par izdarīto pārkāpumu, Inspekcija 2022. gadā ir aktīvi pievērsusies iespējai slēgt administratīvos līgumus tajos gadījumos, kad pārzinis atzīst pārkāpumu.

Inspekcija arī aktīvi iesaistījies normatīvo aktu izstrādē, sniedzot normatīvā akta izstrādātājiem viedokli par tiesību aktu projektiem patstāvīgi, nevis ar Tieslietu ministrijas starpniecību, kāda bija līdzšinējā prakse.

1. PAMATINFORMĀCIJA

Darbības pārskats ir sagatavots, pamatojoties uz Vispārīgās datu aizsardzības regulas¹ (turpmāk – Datu regula) 59. pantā² noteikto un saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma 13. pantu, kas noteic, ka Inspekcija reizi gadā līdz 1. martam iesniedz darbības pārskatu Saeimai, Ministru kabinetam, Augstākajai tiesai, Eiropas Komisijai, Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai un ievieto savā tīmekļvietnē.

1.1. INSPEKCIJAS JURIDISKAIS STATUSS

Datu valsts inspekcija izveidota, pamatojoties uz Fizisko personu datu aizsardzības likumu³, un savu darbību uzsāka 2001. gada 1. janvārī.

Saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – Datu likums) 3. pantu Datu valsts inspekcija ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas ir datu uzraudzības iestāde Datu regulas izpratnē un pilda Datu regulā un citos normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus datu apstrādes jomā.

Inspekcija savā darbībā ir funkcionāli neatkarīga iestāde. Inspekcijas neatkarības statusu paredz Datu regulas 52. pants. Neatkarīgas uzraudzības iestādes statuss ir būtiska sastāvdaļa fizisku personu datu aizsardzībā un efektīvā funkciju izpildē.

Ministru kabinets institucionālo pārraudzību īsteno ar tieslietu ministra starpniecību. Pārraudzība neattiecas uz Inspekcijai noteikto uzdevumu un tiesību īstenošanu, kā arī Inspekcijas iekšējās organizācijas jautājumiem, tostarp iekšējo normatīvo aktu izdošanu, uzziņu sagatavošanu un lēmumiem, kuri attiecas uz Inspekcijas nodarbinātajiem (piemēram, lēmumiem par nodarbināto pieņemšanu un atbrīvošanu no amata, pārcelšanu un tās saskaņošanu, nosūtīšanu komandējumā, disciplinārlietu ierosināšanu, izskatīšanu un disciplinārsodu piemērošanu).

Inspekcija nodrošina konstitucionālo tiesību politikas īstenošanu tiesību nozares jomā, attiecībā uz fizisko personas datu apstrādi.

1.2. INSPEKCIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN FUNKCIJAS

Inspekcijas darbības mērķis ir aizsargāt cilvēka pamattiesības un pamatbrīvības personas datu aizsardzības jomā, nodrošināt Latvijas Republikas pārstāvību Eiropas Savienības un starptautiskajās institūcijās savas kompetences ietvaros un sekmēt, lai personas datu apstrāde tiktu veikta lietderīgi, tiesiski un atbilstoši tiesību aktiem. Šis mērķis ir nostiprināts arī Inspekcijas Stratēģijā un tiek ievērots, veicot ikvienu iestādes funkciju vai plānojot veicamos uzdevumus.

Inspekcijas funkcijas nosacīti var iedalīt divās daļās – uzraudzība pār personas datu pārkāpumiem un preventīva funkcija.

Balstoties uz šīm funkcijām, lai sasniegtu Stratēģijā nospraustos mērķus, Inspekcija ir izvirzījusi trīs galvenos darbības virzienus.

1. Informēta, motivēta sabiedrība un savlaicīgi novērsti pārkāpumi.

Šī darbības virziena ietvaros tiek veicināta iestādes atpazīstamība sabiedrībā, palielināta gan sabiedrības izpratne par tās tiesībām personas datu apstrādes jomā, gan personu, kas apstrādā personas datus, izpratne par to pienākumiem. Tāpat virziena ietvaros tiek īstenoti pasākumi, lai veicinātu vienotas pieejas nodrošināšanu attiecībā uz personas datu aizsardzības

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

² Datu regulas 59. pants: Darbības pārskati. Katra uzraudzības iestāde par savu darbību sagatavo gada pārskatu, kurā var būt iekļauts saraksts ar paziņoto pārkāpumu veidiem un saskaņā ar 58. panta 2. punktu veikto pasākumu veidiem. Minētos pārskatus nosūta valsts parlamentam, valdībai un citām iestādēm, kas izraudzītas dalībvalsts tiesību aktos. Tos dara pieejamus sabiedrībai, Eiropas Komisijai un kolēģijai.

³ Fizisko personu datu aizsardzības likums šobrīd ir spēku zaudējis.

pasākumu nodrošināšanu, izstrādājot vadlīnijas, rekomendācijas, skaidrojumus, kā arī saistošus publiskās pārvaldes noteikumus.

Minētais darbības virziens ir īpaši būtisks, jo tikai informēta sabiedrība spēj efektīvi īstenot savas tiesības, savukārt informēti pārzīņi spēj efektīvi pildīt savus pienākumus. Abpusējas labprātīgas savu tiesību un pienākumu īstenošanas rezultātā savlaicīgi tiek identificēti un novērsti datu apstrādes pārkāpumi, kā arī visefektīvākajā veidā bez uzraudzības iestādes tiešas iesaistes tiek nodrošinātas tiesības uz personas datu aizsardzību.

2. Nodrošināta efektīva personas datu uzraudzība.

Šī darbības virziena ietvaros tiek nodrošināts, ka Inspekcijas lēmumi un piemērotie sodi ir pārredzami, caurspīdīgi un taisnīgi. Rezultātā datu pārzīņi ir motivēti ievērot normatīvajos aktos noteiktās personas datu apstrādes prasības.

3. Efektīva un uz attīstību vērsta iestāde.

Šī darbības virziena ietvaros iestāde mērķtiecīgi virzās uz vērtību balstītu organizācijas kultūru, kuras centrā ir cilvēks un darbs sabiedrības labā. Inspekcijas vērtības - profesionalitāte, attīstība, sadarbība, taisnīgums un atklātība - veicina Inspekcijas misijas un vīzijas sasniegšanu, veido organizācijas vidi un kultūru, nosaka darbinieku uztveri un domāšanu, kas atspoguļojas katra darbinieka rīcībā un attieksmē, sekmē resursu atdevi, paaugstinot darbinieku profesionalitāti, veidojot efektīvus komunikācijas kanālus ar sabiedrību.

Visi darbības virzieni ir savstarpēji saistīti un cits citu papildinoši, gan veicinot katra atsevišķa virziena turpmāko attīstību, gan kopīgā mērķa sasniegšanu.

Ar Inspekcijas uzdevumiem, kas tiek veikti, lai nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildi, iespējams iepazīties šeit.

2. PĀRSKATA GADA GALVENIE UZDEVUMI

Pārskata gadā tika izvirzīti un veikti vairāki iestādes attīstībai un tiesību uz personas datu apstrādi aizsardzībai būtiski uzdevumi.

1. Stiprināta Inspekcijas kapacitāte, veidojot konkurētspējīgu un labvēlīgu darba vidi Inspekcijā, piesaistot profesionālus un motivētus nodarbinātos Inspekcijas funkciju izpildes nodrošināšanai.

2. Notikusi iesaiste normatīvo aktu un attīstības plānošanas dokumentu projektu izstrādē, kā arī sniegti viedokļi par citu institūciju sagatavotajiem normatīvo aktu un attīstības plānošanas dokumentu projektiem.

3. Veiktas preventīvas pārbaudes par mākoņdatošanas pakalpojuma izmantošanu publiskā sektorā, par personas datu aizsardzības prasību ievērošanu telemārketinga jomā un kredītinformācijas birojos.

4. Veikts darbs, lai apstiprinātu un publicētu Datu regulas 41. panta 3. punktā noteiktos kritērijus, pamatojoties uz kuriem veic rīcības kodeksu pārraudzības struktūru akreditāciju.

5. Saskaņā ar Datu likuma 22. panta otrajā un trešajā daļā ietverto deleģējumu ir izstrādāti un Ministru kabinetā 2022. gada 9. augustā pieņemti noteikumi Nr. 488 "Rīcības kodeksa pārraudzības institūcijas licencēšanas noteikumi".

6. Organizēta starptautiska konference par aktuālajiem jautājumiem datu aizsardzībā.

7. Īstenota sabiedrības informēšanas kampaņa "Tavi dati – Tava drošība" (<https://www.dvi.gov.lv/lv/tavi-dati-tava-drosiba>).

8. Veikti pasākumi sabiedrības izpratnes par fizisko personu datu apstrādi un aizsardzību veicināšanai, organizējot izglītojošos seminārus un publicējot skaidrojumus.

9. Organizēti trīs datu aizsardzības speciālistu eksāmeni.

3. INSPEKCIJAS LĪDZDALĪBA DATU REGULAS PRASĪBU IEVIEŠANĀ NACIONĀLĀ LĪMENĪ

Nacionālo normatīvo aktu un politikas dokumentu kvalitāte un atbilstība personas datu apstrādes pamatprincipiem ir būtisks priekšnoteikums, lai personas datu apstrāde būtu tiesiska, pārziņa un datu subjekti spētu izprast savas tiesības un pienākumus, un Inspekcija spētu veikt efektīvu uzraudzību pār personas datu apstrādi. Tādējādi Inspekcija par vienu no saviem uzdevumiem ir noteikusi līdzdalību sakārtotas tiesiskās vides radīšanā.

Pārskata gads ir bijis būtisks ar to, ka Inspekcija atzinumus normatīvā par tiesību aktu projektiem uzsākusi sniegt nepastarpināti, nevis ar Tieslietu ministrijas starpniecību, kāda bija līdzšinējā prakse.

Lai arī par jauno kārtību tika informētas visas ministrijas, tomēr Inspekcija konstatēja, ka tā netiek iesaistīta normatīvo aktu saskaņošanā visos gadījumos, kad tajos ietvertais regulējums skar Inspekcijas kompetences jautājumus, līdz ar to Inspekcija pārskata gadā ir lūgusi Saeimai un Saeimas Juridiskajam birojam savas kompetences ietvaros pieaicināt Inspekciju viedokļa sniegšanai gadījumos, kad Saeimā izskatāmie tiesību aktu projekti skar personas datu apstrādi un jauno informācijas sistēmu veidošanu, jo īpaši gadījumos, kad ministrijas nav ievērojušas tām normatīvajos aktos noteikto tiesību aktu projektu saskaņošanas kārtību

Kopumā 2022. gadā TAP portālā saskaņošanai saņemti 64 tiesību aktu projekti. Par šiem projektiem kopumā sniegts 151 atzinums (no tiem 56 sākotnējie atzinumi un 95 atkārtotie atzinumi).

Papildus saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 31. augusta noteikumu Nr. 597 "Valsts informācijas sistēmu attīstības projektu uzraudzības kārtība" 7. punktu, izstrādājot jaunu informācijas sistēmu, ir jāiegūst pozitīvs atzinums par Valsts informācijas sistēmas attīstības aktivitātes aprakstu no Inspekcijas. Pārskata gadā Inspekcija sniedza 14 viedokļus par Valsts informācijas sistēmas attīstības aktivitātes aprakstu.

Pārskata gadā Inspekcija sniedza atbalstu Finanšu ministrijai Ministru kabineta 2022. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par informācijas aktualizēšanas prasībām kopīgajā klienta izpētes rīkā un kopīgā klienta izpētes rīka pakalpojuma sniedzēja licencēšanu un uzraudzību" izstrādē un saskaņošanā. Minētie noteikumi tika izstrādāti Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā ietvertā regulējuma par slēgtā un atvērtā klienta izpētes rīka pakalpojumu sniedzēja licencēšanu un darbības uzraudzību nodrošināšanai. Saskaņā ar šo regulējumu licencēšanu un to darbības uzraudzību nodrošina Inspekcija.

Inspekcija turpināja līdzdarboties normatīvā regulējuma par saglabājamo datu apstrādi Elektronisko sakaru likumā izstrādē. Kā zināms, Saeima 2022. gada 14. jūlijā pieņēma un 29. jūlijā stājās spēkā jaunais Elektronisko sakaru likums. Vienlaikus, ņemot vērā Inspekcijas izteiktos iebildumus par izstrādātā saglabājamo datu regulējuma neatbilstību Eiropas Savienības tiesu judikatūrā nostiprinātajām atziņām, tika panākts, ka likuma pārejas noteikumu 18. punktā ir noteikts Ministru kabinetam līdz 2022. gada 31. decembrim iesniegt Saeimai likumprojektu, lai nodrošinātu šā likuma 99., 100. un 101. pantā ietvertā saglabājamo datu jomas regulējuma atbilstību Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam un Latvijas Republikas Satversmei. Lai panāktu saglabājamo datu regulējuma atbilstību, tika izveidota darba grupa, kurā diskutēts par nepieciešamajām izmaiņām regulējumā, lai tas atbilstu normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības judikatūrai.

Tāpat pārskata gadā tika turpināts darbs pie identitātes zādzību normatīvā regulējuma pilnveidošanas Tieslietu ministrijas Pastāvīgajā Krimināllikuma darba grupā. Darba grupas sanāksmju laikā cita starpā tika diskutēts par to, vai esošais regulējums Krimināllikuma 145. pantā par nelikumīgām darbībām ar fiziskas personas datiem aptver arī identitātes zādzības. Inspekcija pauda viedokli, ka identitātes zādzība viennozīmīgi ietver personas datu apstrādi, taču identitātes zādzība neaprobežojas tikai ar datu apstrādi kā tādu, bet gan arī

uzdošanos par citu personu un darbību veikšanu šīs personas vārdā, tādējādi aizskarot šīs personas identitātes integritāti. Līdz ar to Inspekcija rosināja Krimināllikumā noteikt atsevišķu tiesību normu, kas paredzētu atbildību par identitātes zādības veikšanu.

4. PERSONAS DATU APSTRĀDES UZRAUDZĪBA UN PĀRBAUDES

4.1. PREVENTĪVĀ PĀRBAUDE TELEMĀRKETINGA JOMĀ

Inspekcija pēc savas iniciatīvas 2022. gadā aktualizēja jautājumu par personas datu aizsardzības prasību ievērošanu telemārketinga jomā, īpašu uzmanību pievēršot datu iegūšanas avotu noskaidrošanai, kā arī to glabāšanai, izmantošanai un nodošanai. Lai pārbaudītu veiktās personas datu apstrādes tiesiskumu privātajā sektorā, Inspekcija veica preventīvu pārbaudi. Inspekcijas pārbaudes ietvaros vēlējās noskaidrot, vai tiek ievērota Datu regula un Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums, īpašu uzmanību veltot tam, vai tiek ievēroti nosacījumi fizisko personu datu apstrādei telemārketinga ietvaros saistībā ar iegūtajiem datu avotiem un to glabāšanu, izmantošanu, kā arī nodošanu.

Pārbaude tika veikta 12 uzņēmumos, kuru atlase tika veikta atbilstoši sekojošiem kritērijiem:

1. Latvijas Republikā reģistrēts, aktīvs uzņēmums.

2. Uzņēmuma darbības veids ir "Informācijas zvanu centru darbība" (atbilstoši Eiropas Savienības Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas NACE 2.red.) (NACE – 82.20 – šajā klasē ietilpst: – ienākošo zvanu centru darbība, atbildēšana uz klientu zvaniem, izmantojot operatorus, zvanu automātisko sadalīšanu, datora un telefona integrāciju, interaktīvas balssatbildes sistēmas vai tamlīdzīgas metodes pasūtījumu pieņemšanai, informācijas sniegšana par produktiem, klientu pieprasījumu pēc palīdzības apstrāde vai klientu sūdzību pieņemšana; – izejošo zvanu centru darbība, izmantojot līdzīgas metodes, lai pārdotu vai tirgotu preces vai pakalpojumus iespējamiem klientiem, veikt tirgus vai sabiedrības uzskatu izpēti un tamlīdzīgas darbības klientu vajadzībām) vai "Reklāmas aģentūru darbība" (NACE – 73.11 – šajā klasē ietilpst pilna reklāmas pakalpojumu klāsta nodrošināšana (t.i., izmantojot iekšējās iespējas vai noslēdzot apakšlīgumus), ieskaitot konsultāciju, radošu pakalpojumu sniegšanu, reklāmas materiāla ražošanu un pirkšanu).

3. Uzņēmumu darbības veids ir saistīts ar telemārketingu, tostarp izejošo zvanu centru darbību.

4. Uzskatāms, ka uzņēmuma mērķauditorija telemārketinga veikšanai ir fiziskas personas.

Sākotnēji visiem 12 uzņēmumiem tika lūgts rakstiski iesniegt Inspekcijā informāciju saistībā ar telemārketinga pakalpojumu sniegšanu, pastiprināti vēršot uzmanību uz izmantotajiem informācijas avotiem mērķētu zvanu veikšanai un datubāzēm, kuras varētu saturēt fizisku personu datus.

Pārbaudes ietvaros Inspekcija saņēma 10 uzņēmumu sniegtās atbildes. Viens uzņēmums sniedza atbildi, ka telemārketinga pakalpojumus nesniedz. Vienā gadījumā tika saņemta atbilde, ka pret konkrēto uzņēmumu ir uzsākta krimināllieta, līdz ar to saimnieciskā darbība ir apturēta un nav iespējams sniegt atbildes uz Inspekcijas pieprasījumu, kamēr pastāv norādītie apstākļi. Vēl divi uzņēmumi atbildi uz Inspekcijas vēstuli un preventīvās pārbaudes ietvaros uzdotajiem jautājumiem nesniedza, jo nebija sasniedzami ne juridiskajā adresē, ne publiskajā telpā norādītajā e-pasta adresē. Par uzņēmumu nesasniedzamību tika nosūtīta informācija Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram izvērtēšanai un nepieciešamības gadījumā Komerclikuma 314.¹panta pirmās daļas 2. punktā noteiktā lēmuma pieņemšanai.

Pamatojoties uz uzņēmumu atbildēs sniegto informāciju, Inspekcija pieņēma lēmumu veikt padziļinātas pārbaudes klātienē astoņu uzņēmumu telpās. Laika posmā no 2022. gada 9. augusta līdz 7. septembrim tika veiktas septiņas pārbaudes klātienē, par minēto sastādot procesuālās darbības protokolus. Attiecībā uz vienu uzņēmumu Inspekcija pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu administratīvā pārkāpumā lietā – par

uzņēmuma rīcību, nesniedzot informāciju un piekļuvi telpām Inspekcijai. Rezultātā tika piemērots naudas sods.

Pārbaudes rezultātā **vismazāk iespējamu uzlabojumu** Inspekcija ir atklājusi attiecībā uz informācijas avotiem un to izmantošanu mērķētu zvanu veikšanai fiziskām personām. Vienlaikus jāņem vērā, ka pārbaudes ietvaros konstatēts, ka lielākoties personas datus nodrošina tieši telemārketiņga pakalpojumu pasūtītāji, kuri pārbaudes ietvaros netika pārbaudīti. Proti, tieši uzņēmumu klienti ir tie, kuri lielākoties iegūst datu subjekta piekrišanu tā personas datu apstrādei.

Visvairāk iespējamu uzlabojumu Inspekcija ir atklājusi attiecībā uz personas datu apstrādes drošības prasību ievērošanu.

2023. gadā plānots pārbaudi turpināt attiecībā uz pārziņiem, ņemot vērā, ka pārbaudes ietvaros visi pārbaudītie uzņēmumi telemārketiņga ietvaros darbojās apstrādātāja statusā.

4.2. DATU APSTRĀDES UZRAUDZĪBA

Pārskata gada ietvaros Inspekcijā saņemtas 708 datu subjektu sūdzības par iespējamām personu datu apstrādes pārkāpumiem, 88 pārziņu paziņojumi par personas datu aizsardzības pārkāpumiem un citu trešo personu (publisku iestāžu, organizāciju, apvienību) 69 iesniegumi par iespējamām personu datu apstrādes pārkāpumiem. Pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, paziņojumiem par personas datu aizsardzības pārkāpumiem un Inspekcijas pašas iniciatīvu, Inspekcija pārskata gadā kopumā veica 865 personas datu apstrādes pārbaudes (tai skaitā iniciatīvas pārbaudes) administratīvā procesa un administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros.

Izskatīto pārbaudes lietu skaita samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu skaidrojams ar apstākli, ka aktīvi tiek veikti sabiedrības izglītošanas jautājumi, kā rezultātā Inspekcijā vairāk tiek saņemtas sūdzības par notikušiem pārkāpumiem ar attiecīgiem pierādījumiem. Vienlaikus Inspekcija ir novērojusi, ka, kaut gan pārbaudu skaitā ir samazinājums attiecībā pret iepriekšējo pārskata periodu, saņemtās sūdzības satur ziņas par pārziņa sistemātiskiem pārkāpumiem, kas skar plašāku datu subjektu loku.

Jomas, kurās veiktas pārbaudes:

- 1) personas datu apstrāde tiešsaistes sociālajos tīklos un citās interneta vietnēs;
- 2) videonovērošanas veikšana publiskās vietās, privātipašumos, uzņēmumos un iestādēs;
- 3) personas datu apstrāde valsts iestāžu informācijas sistēmās;
- 4) datu subjektu tiesību ievērošanā;
- 5) bērnu personas datu apstrāde;
- 6) personas datu apstrāde ārpusstiesas parādu piedziņas procesā un personas kredītvēstures izvērtēšanas procesā;
- 7) īpašu kategoriju personas datu (t.sk. veselības datu) apstrāde;
- 8) masu informācijas līdzekļu veiktā personas datu apstrāde;
- 9) personas datu apstrāde e-komercijā, komercpaziņojumu nosūtīšanā un telekomunikācijā;
- 10) tiesībsargājošo iestāžu un citu publisko tiesību subjektu veiktā personas datu apstrāde.

4.2.1. SAŅEMTO SŪDZĪBU SKAITS

Vislielākais sūdzību skaits – 191 no 708 saņemtajām sūdzībām – pārskata periodā iesniegts par personas datu apstrādi tiešsaistes sociālajos tīklos un citās interneta vietnēs. Vairumā gadījumu tika konstatēta personas datu apstrāde, un datu subjekti tika informēti par savām tiesībām, tostarp tiesībām vērsties pie personas datu pārziņa ar attiecīgu pieprasījumu par viņa veikto savu personas datu apstrādi, kā arī datu subjekta tiesībām lūgt platformai savus personas datus dzēst. Proti, nākas konstatēt, ka personas, pastāvot šaubām par prettiesisku datu apstrādi, neizmanto Datu regulā noteikto mehānismu savu tiesību aizstāvībai, vērsoties pie datu apstrādes pārziņa, kā arī neizmanto sociālo tīklu platformās paredzētas iespējas lūgt dzēst informāciju, bet gan uzreiz vērsas Inspekcijā.

Otra joma, kurā visbiežāk tika saņemtas sūdzības, bija videonovērošanas veikšana. Turklāt, salīdzinot ar iepriekšējiem pārskata periodiem, secināms, ka jautājumi, kas skar videonovērošanu, kļūst arvien aktuālāki, jo videonovērošanas iekārtas strauji attīstās un paliek arvien pieejamākas. Izskatot šāda veida sūdzības, līdzīgi kā iepriekšējos pārskata periodos, tika konstatēts, ka visbiežāk nav izvietotas informatīvās zīmes par videonovērošanas veikšanu vai arī informatīvā zīme nesatur visu nepieciešamo Datu likuma 36. panta trešajā daļā noteikto informāciju (pārziņa nosaukumu, kontaktinformāciju, datu apstrādes mērķi, kā arī norādi par iespēju iegūt citu Datu regulas 13. pantā norādīto informāciju). Papildus tika konstatēts, ka atsevišķos gadījumos pārziņi neprecīzi noteica personas datu apstrādes tiesisko pamatu, piemēram, uzskatot, ka tā tiek veikta, pamatojoties uz datu subjekta piekrišanu. Papildus pārskata periodā tika konstatēta tendence, ka pieaug arī sūdzību skaits par audioieraksta veikšanu videoierakstu ierakstīšanas laikā. Ievērojot, ka audio ieraksta veikšana var būtiski skart personas privāto dzīvi, visās Inspekcijas veiktajās pārbaudēs, kurās videonovērošanai papildus bija veikta arī audio ieraksta veikšana, pārziņiem tika uzlikts pienākums pārtraukt audio ieraksta veikšanu.

Salīdzinājumā ar 2021. gadu ir samazinājies sūdzību skaits par personas datu apstrādi valsts iestāžu informācijas sistēmās, proti, kopumā šajā jomā tika saņemtas un izskatītas 82 sūdzības.

2022. gadā Inspekcija, izskatot datu subjektu sūdzības, 234 gadījumos piemēroja korektīvus līdzekļus (brīdinājums, rīkojums, rājiens, apstrādes ierobežojums), aicinot pārziņus pildīt Datu regulā noteiktos pārziņa pienākumus. Tostarp pārziņiem tika uzlikts pienākums izpildīt datu subjekta pieprasījumu, īstenot atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi parādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar Datu regulas prasībām, saskaņot veiktās personu datu apstrādes darbības ar Datu regulā minētajiem noteikumiem par personas datu labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu.

Kopumā Inspekcija joprojām saņem daudz privātpersonu sūdzību par iespējami prettiesisku personas datu apstrādi, kas izriet no personu savstarpējiem konfliktiem. Piemēram, tiek izveidoti datu subjekta viltus profili sociālajos tīklos, tiek publicētas privāta rakstura fotogrāfijas dažādās interneta vietnēs, kā arī tiek veikta kaimiņu videonovērošana.

Papildus 2022. gadā, izskatot Inspekcijā saņemtās sūdzības par iespējamiem personas datu apstrādes pārkāpumiem, secināms, ka liela daļa pārkāpumu saistīta ar pārziņa nepienācīgi ieviestiem tehniskiem un organizatoriskiem pasākumiem, lai nodrošinātu personas datu drošību. Piemēram, pārziņis nepārskata un neatjauno drošības pasākumus darbā ar informācijas sistēmām.

4.2.2. PERSONAS DATU AIZSARDZĪBAS PĀRKĀPUMU PAZIŅOŠANA

Personas datu aizsardzības pārkāpuma gadījumā saskaņā ar Datu regulas 33. panta 1. punktu pārziņis bez nepamatotas kavēšanās un, ja iespējams, ne vēlāk kā 72 stundu laikā no brīža, kad pārkāpums tam kļuvis zināms, paziņo par personas datu aizsardzības pārkāpumu uzraudzības iestādei (Inspekcijai), izņemot gadījumus, kad ir maz ticams, ka personas datu aizsardzības pārkāpums varētu radīt risku fizisku personu tiesībām un brīvībām. 2022.gadā Inspekcijā saņemti 88 paziņojumi par personas datu aizsardzības pārkāpumiem, no tiem 86 paziņojumi saturēja ziņas par konfidencialitātes pārkāpumu, 3 – par integritātes, 7 – par pieejamības pārkāpumu.

Pārskata periodā Inspekcijā tika saņemti vairāki personas datu aizsardzības pārkāpumu paziņojumi, kuri saturēja ziņas par prettiesisku personas datu iegūšanu un publicēšanu tirdzniecības vietās. Proti, tirdzniecības vietas apsardzes darbinieki savās personīgajās viedierīcēs nofilmēja videonovērošanas kameru ierakstus un publicēja dažādos sociālajos tīklos.

4.2.3. PIENĒMTIE LĒMUMI ADMINISTRATĪVO PĀRKĀPUMU LIETĀS

Pārskata periodā administratīvo pārkāpumu lietās Inspekcija pieņēma 16 lēmumus, 12 no tām pārkāpējam piemērojot naudas sodu, bet trīs gadījumos piemēroja brīdinājumu un vienā lietā lietvedība tika izbeigta.

Administratīvo pārkāpumu lietās pārskata gadā piemērotā naudas soda intervāls svārstījās no 200 EUR līdz 1,2 miljoniem EUR. Kopā 2022. gadā Inspekcija piemēroja naudas sodus 1 223 059,13 EUR apmērā.

Minētie sodi tika piemēroti par pārkāpumiem, par kuriem atbildība ir paredzēta Datu regulas 83. panta 5. punkta attiecīgajā apakšpunktā.

Trīs gadījumos par pārkāpumiem apstrādes pamatprincipos (83. panta 5. punkta a) apakšpunkts).

Vienā gadījumā par datu subjekta tiesību pārkāpumu saskaņā ar 12.–22. pantu (Datu regulas 83. panta 5. punkta a) un b) apakšpunkts).

Vienā gadījumā par uzraudzības iestādes rīkojuma vai datu aprites ierobežojuma neievērošanu saskaņā ar 58.panta 2.punktu vai piekļuves nesniegšanu, pārkāpjot 58. panta 1. punktu (Datu regulas 83. panta 5. punkta a), b) un e) apakšpunkts).

Četros gadījumos par 83. panta 5. punkta e) apakšpunkta pārkāpumu.

Sešos gadījumos sods tika piemērots, pamatojoties uz Administratīvo sodu likuma par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā 3. panta ceturto daļu (informācijas nesniegšana, informācijas nepienācīga sniegšana vai nepatiesa informācijas sniegšana Inspekcijai).

Vienā administratīvā pārkāpuma lietā lietvedība tika izbeigta, konstatējot Administratīvās atbildības likuma 119. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētus lietvedību nepieļaujošus apstākļus - nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

4.3. INSPEKCIJAS AMATPERSONAS PIENĒMTO LĒMUMU APSTRĪDĒŠANA UN PĀRSŪDZĒŠANA

4.3.1. APSTRĪDĒŠANA

Inspekcijas direktors kopumā 2022. gadā ir pieņēmis 15 lēmumus. No tiem administratīvā pārkāpuma procesa lietās ir pārsūdzēti četri amatpersonas pieņemti lēmumi, savukārt administratīvā procesa lietās apstrīdēti 11 amatpersonas pieņemti lēmumi.

Attiecībā uz pārsūdzētajām administratīvā pārkāpuma procesa lietām norādāms, ka divās lietās direktora lēmumi ir pieņemti par soda apmēra grozīšanu (samazināšanu), atlikušie divi lēmumi ir par pārsūdzētā lēmuma atstāšanu negrozītu.

Vienlaikus attiecībā uz direktoram apstrīdētajām administratīvā procesa lietām norādāms, ka septiņi lēmumi ir pieņemti par faktiskās rīcības atzīšanu par tiesisku, vienā lietā lēmums ir pieņemts par administratīvā akta atstāšanu spēkā, divi lēmumi ir pieņemti par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku daļā un vienā gadījumā atceltajā daļā iesniedzējai ir sniegta cita faktiskā rīcība, kā arī uzdots attiecīgajai Inspekcijas nodaļai sniegt skaidrojumu, bet otrā gadījumā atceltajā daļā iesniedzēja iesniegums nodots attiecīgajai Inspekcijas nodaļai atkārtotai izskatīšana, bet viens lēmums ir par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un iesnieguma nodošanu attiecīgajai Inspekcijas nodaļai jaunai izskatīšanai.

4.3.2. PĀRSŪDZĒŠANA

Kopumā pārskata gadā pieņemti 14 galīgie tiesu nolēmumi. No tiem trīs nolēmumi ir administratīvā pārkāpuma procesa lietās, bet 11 administratīvā procesa lietās.

Viens no minētajiem nolēmumiem ir nelabvēlīgs Inspekcijai administratīvā pārkāpuma procesa lietā, pamatojoties uz Inspekcijas pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem. 10 tiesu nolēmumi ir Inspekcijai labvēlīgi, savukārt trīs administratīvā procesa lietas ir izbeigtas, jo starp lietas dalībniekiem ir noslēgti administratīvie līgumi un pieteikumi tiesai atsaukti.

Tāpat no visām 14 lietām tikai četras ir pārsūdzētas kasācijas kārtībā un tikai viena no šīm četrām kasācijas kārtībā izskatīta pēc būtības. Pārējos gadījumos atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību.

Kā viena no lietām, kas varētu interesēt plašāku sabiedrības daļu, minama lieta, kurā tika izskatīta iesniedzēja sūdzību par pirmsskolas izglītības iestādes veikto iespējams pretlikumīgo datu apstrādi. Proti, iesniedzējs vērsās Inspekcijā ar iesniegumu, norādot, ka izglītības iestādes telpās publiski ir pieejama mape, kurā ir ietverti visu bērnu un vecāku vārdi, uzvārdi un vecāka paraksts. Inspekcija iesniedzējam paskaidroja, ka konkrētajā gadījumā attiecībā uz mapes pieejamību citiem pirmsskolas izglītības iestādes apmeklētājiem netiek veikta iesniedzēja personas datu automatizēta apstrāde, kā arī nav konstatējams, ka apstrādātie personas dati veidotu daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas. Saraksta veidošana un iespēja bērnu vecākiem noteiktā brīdī, piemēram, parakstoties sarakstā par izglītības iestādes iekšējo noteikumu ievērošanu, redzēt citu bērnu un vecāku vārdu, uzvārdu un parakstu, neietilpst Datu regulas materiālās darbības tvērumā un kaut arī šāda informācija ietver personas datus, tā nebūtu uzskatāma par tādu personas datu apstrādi, kas radītu personai papildu risku viņa privātumam vai citādi aizskartu šo personu tiesības. Tā kā šajā gadījumā netika konstatēts Datu regulas materiālās darbības jomas tvērums, Inspekcija nebija kompetenta vērtēt iespējamo personas datu apstrādes pārkāpumu.

Iesniedzējs pārsūdzēja Inspekcijas lēmumu tiesā, kur ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu tika atzīts, ka Inspekcijas lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt iesniedzēja sūdzība – noraidāma. Tiesa cita starpā norādīja, ka ar personas vārdu, uzvārdu un parakstu kā identifikatora pieejamību nav pietiekami, lai konstatētu strukturētu personas datu kopuma apstrādi, tādējādi nekonstatējot, ka personas dati veidotu daļu no kartotēkas. Tāpat arī tiesa atzina, ka izglītības iestāde ir publiska vide, kurā cilvēks nav izolēts no citu cilvēku ietekmes; datu aizsardzība nav absolūta, jo līdz zināmai robežai datu aizsardzība jālīdzsvaro ar citām pašas personas pamattiesībām, piemēram, tiesībām uz izglītību.

5. GADĪJUMU IZPĒTE

5.1. NESADARBOŠANĀS AR UZRAUDZĪBAS IESTĀDI

Pārskata periodā ir pieaudzis piemēroto sodu par nesadarbošanos ar uzraudzības iestādi skaits: 2021. gadā Inspekcija piemēroja divus administratīvos naudas sodus par nesadarbošanos ar Inspekciju, savukārt 2022. gadā tika piemēroti 11 sodi par šāda veida pārkāpumu, no kuriem pieci par Inspekcijas prasījumu neizpildi un seši par informācijas nesniegšanu Inspekcijai.

Šajās lietās sodi bija piemēroti gan juridiskām personām, gan fiziskajām personām. Konkrētajos gadījumos 2022. gadā sodītās personas Inspekcijai nebija sniegušas informāciju par to veikto personas datu apstrādi sociālajos tīklos, kā arī videonovērošanas veidā, tādējādi liedzot Inspekcijai pārliecināties par personas datu apstrādes atbilstību Datu regulas prasībām.

5.2. PERSONAS DATU APSTRĀDE IEPAZĪŠANĀS VIETNĒS

Pārskata periodā Inspekcija saņēma daudz iedzīvotāju sūdzības, kas informēja par citu personu prettiesisku rīcību, augšupielādējot un izplatot datu subjektu personas datus dažādos iepazīšanās un intīma satura tīmekļa vietnēs bez informētas piekrišanas iegūšanas.

Dažādās iepazīšanās un intīma satura vietnēs trešās personas ļaunprātīgu motīvu vadītas izmantoja datu subjektu personas datus, piemēram, vārdu, uzvārdu, tālruņa numuru, sejas attēlu, elektroniskā pasta adresi bez piekrišanas iegūšanas, kā rezultātā vietnes apmeklētājiem bija iespējams, izmantojot sludinājumā norādīto kontaktinformāciju, sazināties ar datu subjektu. Šādu darbību rezultātā datu subjekti saņēma dažādas nepatīkamas un nereti vulgāra satura ziņas, lai gan paši minētajās tīmekļa vietnēs nebija reģistrējušies un nebija veikuši nekādas darbības.

Inspekcija, pamatojoties uz saņemtajās sūdzībās sniegto informāciju, konstatēja sistemātiskuma elementu, kā rezultātā Inspekcija vērsās pie tīmekļa vietņu pārziņiem (uzturētājiem) ar lūgumu novērst nepilnības to vietnēs, kā arī ieviest papildu pasākumus profila reģistrācijas un sludinājuma ievietošanas brīdī, piemēram, nodrošināt sludinājumā pievienotā tālruņa numura, elektroniskā pasta, kā arī teksta sadaļā iekļaujama teksta pārbaudes mehānismus, kas uzskatāmi ļautu gan vietnes apmeklētājiem īstenot sev vēlamās darbības, apliecinot savam profilam pievienoto kontaktinformāciju, kā arī mazinātu trešajām personām pieejamos rīkus, lai tās, personīgu motīvu vadītas, nevarētu atrietties citai personai, piemēram, bijušajam laulātajam vai dzīvesbiedram, kolēģim vai kaimiņam.

Papildus minēto lietu ietvaros Inspekcija, vērstoties pie vietņu uzturētājiem, aicināja tos pārtraukt prettiesisku personas datu apstrādi konkrētajās vietnēs, izmantojot sīkdatnes un citas izsekošanas tehnoloģijas.

5.3. PERSONAS DATU APSTRĀDE TĪMEKĻA VIETNĒS, IZMANTOJOT SĪKDATNES

2022. gadā Inspekcija, pamatojoties gan uz saņemtajām sūdzībām, gan pašas iestādes iniciatīvu, pārbaudīja vairākas tīmekļa vietnes attiecībā uz tajās izmantotajām sīkdatnēm, tostarp divos gadījumos ierosinot administratīvā pārkāpuma procesu par prettiesiski veiktu personas datu apstrādi uzturētāju pārvaldītajās tīmekļa vietnēs, izmantojot sīkdatnes. Proti, sīkdatnes no minētajām tīmekļa vietnēm lietotāju gala iekārtās tika ievietotas bez Datu regulai un Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumam (ISPL) atbilstošas lietotāju informēšanas un piekrišanas saņemšanas, kā arī lietotājiem netika nodrošināta iespēja jebkurā brīdī mainīt savu piekrišanu vai atteikties no turpmākas sīkdatņu izmantošanas.

Abās administratīvā procesa lietās Inspekcija konstatēja, ka uzņēmumi šādas personas datu apstrādes rezultātā bija pārkāpuši vairākus Datu regulas 5. pantā noteiktos pamatprincipus, un personas datu apstrāde tika veikta bez 6. panta 1. punktā noteiktā tiesiskā pamata, neievērojot 7. pantā minētos tiesiskās (t.sk. informētas, viennozīmīgas un brīvas) piekrišanas nosacījumus, kā arī speciālajā likumā – ISPL 7.¹ pantā – minētos nosacījumus, kas

jāievēro, ja tiek veikta personas datu apstrāde, izmantojot sīkdatnes vai citas tehnoloģijas, ar kuru palīdzību lietotājs var tikt identificēts un viņa darbības izsekotas ne tikai konkrētajā tīmekļa vietnē, bet arī citās nesaistītās vietnēs.

Ņemot vērā, ka abi uzņēmumi nekavējoties uzreiz pēc administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanas novērsa Inspekcijas konstatētos sīkdatņu pārkāpumus, tostarp rūpīgi ievērojot Inspekcijas ieteikumus, kas minēti tās izstrādātajās vadlīnijās par sīkdatņu izmantošanu tīmekļa vietnēs, kā arī izrādīja augstu sadarbības pakāpi ar uzraudzības iestādi, abās lietās Inspekcija uzņēmumiem piemēroja brīdinājumu.

5.4. STARPTAUTISKĀ VEIKALU TĪKLĀ VEIKTA PERSONAS DATU APSTRĀDE, PAMATOJOTIES UZ KLIENTU SNIEGTU PIEKRIŠANU

Pārskata periodā Inspekcija vairākās lietās sadarbojās ar citu valstu datu uzraudzības iestādēm gan apmainoties ar informāciju, gan pieņemot gala lēmumus tās kompetencē esošajās un izskatītajās lietās. Šādas starptautiskās sadarbības procedūras (*One-Stop-Shop*) ietvaros 2022. gadā Inspekcija kā vadošā uzraudzības iestāde pabeidza pārbaudi saistībā ar saņemtajām sūdzībām par kādā uzņēmumā, kas veic komercdarbību visās trīs Baltijas valstīs, ieviesto praksi – klientu kartes noformēšanu bez tiesiskajam regulējumam atbilstošas klienta piekrišanas iegūšanas.

Lai saņemtu uzņēmuma piedāvātos papildu pakalpojumus, piemēram, preču piegādi uz mājām, klientam kā obligāts priekšnosacījums tika izvirzīta prasība – noformēt klienta karti. Savukārt, lai saņemtu klienta karti, klientam bija “jāpiekrīt”, ka viņa personas dati tiks apstrādāti vairākiem savstarpēji nesaistītiem personas datu apstrādes nolūkiem, piemēram, grāmatvedības attaisnojuma dokumenta izsniegšanai, klienta identificēšanai, kā arī citiem nolūkiem. Turklāt pieteikuma anketā iekļaujамie personas dati bija obligāti jānorāda to maksimālajā apmērā, kāds nepieciešams visu minēto nolūku sasniegšanai – vārds, uzvārds, personas kods, dzimšanas datums (nerezidentam), saimnieciskās darbības veicēja reģistrācijas numurs, adrese un tālruna numurs.

Ņemot vērā, ka klients, kurš nav devis savu piekrišanu klienta kartes izsniegšanai, nevarēja saņemt papildu pakalpojumus, Inspekcija secināja, ka uzņēmums nenodrošina atbilstību Datu regulas 4. panta 11. punktā noteiktajai piekrišanas definīcijai. Proti, piekrišana nevar tikt uzskatīta par brīvi sniegtu, ja tās nesniegšanas rezultātā pakalpojums vispār nevar tikt saņemts. Tāpat Inspekcija secināja, ka uzņēmums veic personas datu apstrādi dažādos, savstarpēji nodalāmos un nesaistītos nolūkos, par to lūdzot klientiem piekrišanu vienā anketā, kuru aizpildot personai ir jāsniedz savi personas dati visu nolūku sasniegšanai, tādējādi pārkāpjot Datu regulā noteikto datu minimizēšanas principu. Ievērojot pārbaudes ietvaros konstatētos pārkāpumus, Inspekcija atzina uzņēmumu par vainīgu Datu regulas 83. panta a) apakšpunktā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un piemēroja naudas sodu.

5.5. PERSONAS DATU APSTRĀDE PAKALPOJUMA LĪGUMA NOSLĒGŠANAS LAIKĀ

Pārskata gadā Inspekcija izskatīja administratīvā pārkāpuma procesa lietu par kāda elektronisko sakaru komersanta rīcību, piedāvājot klientiem attālināti noslēgt līgumu par pakalpojuma sniegšanu un nepārbaudot klienta identitāti.

Lietas izskatīšanas gaitā Inspekcija konstatēja, ka komersants, attīstot klientiem pieejamos pakalpojumus, izstrādāja un ieviesa iespēju līgumu par pakalpojuma sniegšanu klientiem pieteikt un noslēgt attālināti. Lai persona varētu pieteikt un noslēgt līgumu attālināti, tai komersanta vietnē bija pašrocīgi jāaizpilda dati: vārds, uzvārds, kontaktinformācija, kā arī vēlāk jāapstiprina līgums, izmantojot internetbanku izstrādātos autentifikācijas rīkus. Inspekcija konstatēja, ka klientiem pakalpojums bija pieejams uzreiz pēc pieteikuma aizpildīšanas arī gadījumos, kad klients neapstiprināja līgumu, kā arī, pamatojoties uz neapstiprinātu līgumu, personai regulāri bija izrakstīti rēķini par pakalpojumu saņemšanu.

Vienlaikus Inspekcija konstatēja, ka vismaz vienā gadījumā neapstiprinātā līgumā iekļautie personas dati bija nodoti trešajai personai parāda piedziņas procesa uzsākšanai. Tādējādi Inspekcija konstatēja, ka šādu klientu personas datu apstrāde (iegūšana, glabāšana un nodošana) notika bez Datu regulas 6. panta 1. punktā noteiktā tiesiskā pamatojuma.

Tāpat lietas ietvaros Inspekcijas veiktā pārbaude liecināja par to, ka komersants, saņemot jauna klienta pieteikumu, pieteikumā iekļautos personas datus salīdzina ar komersanta rīcībā esošajiem vēsturiskajiem un arhīva datiem, piemēram, ja persona agrāk bijusi komersanta klients, un jaunajā pakalpojuma sniegšanas līgumā iekļāva komersanta rīcībā esošos vēsturiskos personas datus, nevis tos, kurus persona norādīja pieteikumā. Tādējādi Inspekcija secināja, ka šāda komersanta rīcība var sekmēt klientu datu nodošanu trešajām personām, jo īpaši gadījumā, ja klienta datus pakalpojuma pieteikumā prettiesiski izmantoja trešās personas. Turklāt šādas datu apstrādes rezultātā trešo personu rīcībā var nonākt arī tādi dati, kuri līdz šim nav bijuši to rīcībā. Līdz ar to Inspekcija konstatēja, ka komersants ir pārkāpis Datu regulas 5. panta 1. punkta a) un f) apakšpunktu.

Kopumā ierosinātajā lietā Inspekcija konstatēja, ka uz lietas izskatīšanas brīdi komersants jau bija veicis attiecīgos uzlabojumus, nodrošinot personas identitātes apstiprināšanu, ja tā vēlas attālināti pieteikt līguma noslēgšanu, tomēr, ievērojot lietā konstatēto pārkāpumu smagumu un citus lietā vērtētos apstākļus, Inspekcija komersantam piemēroja naudas sodu.

5.6. ZVĒRINĀTA ADVOKĀTA VEIKTĀ PERSONAS DATU APSTRĀDE

Inspekcija, pamatojoties uz kādas personas sūdzību par tās personas datu apstrādi tiesvedībā, izskatīja lietu, kurā konstatēja, ka zvērināts advokāts (advokāts A), pārstāvot savu klientu tiesvedībā, no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (Pārvalde) ieguva izziņu, kurā ir norādīti šādi četru personu dati: vārds, uzvārds, personas kods un personu savstarpējā radniecība. Izziņā norādītā informācija bija būtiska prasības priekšmeta pierādīšanai un tā bija iesniegta tiesai (tiesvedība A). Savukārt cits zvērināts advokāts (advokāts B), kurš arī bija pārstāvis tiesvedībā A, ieguva advokāta A pieprasīto izziņu, un iesniedza to citā tiesas procesā (tiesvedība B). Tika konstatēts, ka tiesvedībā B kā prasītājs bija advokātam B piederošs uzņēmums, kuru pārstāv advokāts B, turklāt tiesvedībā B bija svarīgi tikai divu Pārvaldes izziņā iekļauto personu dati.

Inspekcija secināja, ka zvērinātam advokātam ir tiesības iegūt pierādījumus, tostarp iegūt no Pārvaldes dokumentus, kas satur personas datus un apliecina konkrētu faktu. Turpretim konkrētajā gadījumā advokāts B prettiesiski ieguva advokāta A pieprasīto izziņu un iesniedza to tiesvedībā B. Ievērojot tiesvedības dalībnieku tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, izziņā pieejamie personas dati bija pieejami tiesvedības B dalībniekiem, tostarp viņiem bija pieejami vēl divu personu, kuras nav lietas dalībnieki, dati. Lietas ietvaros Inspekcija piemēroja korektīvo līdzekli – izteica rājienu advokātu birojam, kurā praktizēja advokāts B tiesvedības A laikā, nenodrošinot, ka tās lietvedībā esošie tiesvedību materiāli netiek prettiesiski nodoti trešajām personām, un advokāta B uzņēmumam, prettiesiski iegūstot, nododot un glabājot izziņā iekļauto divu ar tiesvedību B nesaistīto personu datus. Inspekcija vērsa uzmanību, ka advokāts B nepieciešamos pierādījumus tiesvedībai B varēja iegūt patstāvīgi, vēršoties Pārvaldē un pieprasot noteikta satura pierādījumus. Tādā gadījumā Pārvalde izvērtētu pieprasījuma pamatotību un izsniegtu izziņu, kurā būtu pieejami tikai tiesvedībai B nepieciešamo personu dati.

5.7. DARBA DEVĒJA VEIKTĀ PERSONAS DATU APSTRĀDE

2022. gadā Inspekcija pabeidza pārbaudi lietā, kurā darba devējs, īstenojot valstī noteiktos epidemioloģiskos pasākumus, rakstveidā pieprasīja no darbiniekiem apliecinājumu par vakcināciju pret Covid-19, norādot konkrētās vakcīnas nosaukumu un vakcinācijas datumu. Papildus, izvērtējot lietas materiālus, Inspekcija konstatēja, ka darba devējs darbinieku darba

grafikā, kurš ir pieejams visiem darbiniekiem, detalizēti norādīja informāciju par darbinieku prombūtnēm: darbinieka vārds, uzvārds, prombūtnes iemesls, piemēram, darbnespējas lapa, papildatvaļinājums par bērnu.

Attiecībā uz Covid-19 vakcinācijas datu apstrādi darba devējs to pamatoja ar valdības plāniem noteikt sadarbības sertifikātiem darbības termiņu. Tādēļ, ievērojot darba devēja darbības specifiku un darbinieku skaitu, bija pieņemts lēmums datus iegūt laicīgi, lai varētu nodrošināt uzņēmuma darbības nepārtrauktību. Dati bija pieejami tikai tiem darbiniekiem, kuriem tie ir nepieciešami darba veikšanai, turklāt, gadījumā, ja tiks atceltas prasības pēc sadarbības sertifikātiem, dati tiks iznīcināti.

Inspekcija konstatēja, ka konkrētajā gadījumā īpašu kategoriju datu apstrāde notika, balstoties uz pieņēmumiem par iespējamām izmaiņām normatīvajos aktos, turklāt par šo izmaiņu ieviešanu vēl nebija panākta politiska vienošanās. Ievērojot Datu regulas 9. panta 2. punktā detalizēti uzskaitītos gadījumus, kādos ir pieļaujama īpašu kategoriju datu apstrāde, Inspekcija secināja, ka tā nevar būt pamatota ar atsevišķu politisku izteikumiem vai plāniem. Vienlaikus Inspekcija vērsa pārziņa uzmanību, ka konkrētajā gadījumā, ievērojot valstī noteiktos epidemioloģiskos pasākumus, darba devējam bija tiesības būt informētam par to, vai darbinieks atbilst prasībām, lai varētu veikt amata pienākumus, tomēr darba devējs nevar pieprasīt šādā apliecinājumā iekļaut informācijas apjomu, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteikto. Savukārt attiecībā uz detalizētu darbinieku prombūtnu atšifrēšanu Inspekcija vērsa pārziņa uzmanību, ka informācijai par darbinieku prombūtnes iemesliem ir jābūt pieejamai tikai tiem darbiniekiem, kuriem tā ir nepieciešama amata pienākumu izpildei, bet, ja šī informācija ir pieejama plašākam personu lokam, tad darba devējs pārmērīgi apstrādā (netieši izpauž) savu darbinieku privātās dzīves datus.

Konkrētajā lietā Inspekcija pārzinim piemēroja korektīvo līdzekli – rājienu un uzlika par pienākumu dzēst tā rīcībā esošos datus par vakcināciju pret Covid-19, kā arī atjaunot darba grafikus tā, lai informācija par prombūtnes iemesliem nav pieejama visiem darbiniekiem.

5.8. BĒRNU PERSONAS DATU APSTRĀDE IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ UN SOCIĀLAJOS TĪKLOS INTERNETĀ

Inspekcija, pamatojoties uz kādas personas sūdzību, veica pārbaudi par bērnu personas datu apstrādi izglītības iestādē. Pārbaudes ietvaros Inspekcija konstatēja, ka izglītības iestādes pedagogs savā privātajā sociālā tīkla profilā (kontā) publicēja fotogrāfijas no dažādiem skolas un ārpusskolas pasākumiem, kurās cita starpā ir redzami pedagoga audzināmās klases bērni.

Izvērtējot bērnu personas datu apstrādes tiesiskumu, tika konstatēts, ka piekrišanu saskaņā ar Datu regulas 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu bija ieguvusi izglītības iestāde, bet pedagoga rīcībā šādas piekrišanas bērnu personas datu apstrādei nebija.

Konkrētajā gadījumā Inspekcija vērsa pašvaldības, kura dibināja konkrēto izglītības iestādi, uzmanību, ka izglītības iestādei ir jāiegūst piekrišana tādai personas datu apstrādei, kuru veic pati izglītības iestāde, piemēram, tās sociālā tīkla lapā. Vienlaikus izglītības iestādei nav jāiegūst piekrišana tādai personas datu apstrādei, kuru veic pedagogs savā privātajā sociālā tīkla profilā, jo pedagogs šādā gadījumā ir uzskatāms par atsevišķu pārzini, kas rīkojas patvaļīgi.

Vienlaikus lietas izskatīšanas gaitā tika konstatēts, ka izglītības iestādes izstrādātajos personas datu apstrādes noteikumos nav sniegta pilnvērtīga informācija par tās veikto personas datu apstrādi, piemēram, nav noteikti visi personas datu apstrādes mērķi vai nav norādīts konkrētas personas datu apstrādes tiesiskais pamats.

Inspekcija pārzinim piemēroja korektīvo līdzekli – rājienu - un aicināja novērst konstatētās nepilnības, savukārt konkrēto pedagogu Inspekcija aicināja iegūt bērnu vecāku piekrišanu savu bērnu personas datu apstrādei vai arī izdzēst bērnu fotogrāfijas no sava personīgā sociālā tīkla profila.

5.9. PERSONAS DATUS SATUROŠU DOKUMENTU IZNĪCINĀŠANA

2022. gadā Inspekcijas rīcībā nonāca kādas personas iesniegts dokumentu kopums, kas bija izmests atkritumu tvertnē pie ārstniecības iestādes. Pārbaudot šos dokumentus, tika konstatēts, ka tie ir dažādi ar personas ārstniecības procesu saistīti dokumenti, kas bija izsniegti dažādām personām vairāku gadu garumā. Daļa no dokumentiem bija pilnībā nebojāti, bet daļa – saplēsti divās un vairāk daļās. Veiktās pārbaudes rezultātā Inspekcija konstatēja, ka dokumentu izdevēji ir trīs dažādas juridiskas personas (pārziņi), kuras sniedz ārstniecības pakalpojumus vienā veselības centrā.

Nemot vērā, ka pārbaudes ietvaros Inspekcija nevarēja konstatēt apstākļus, kādos medicīniskie dokumenti nokļuva atkritumu tvertnē, tostarp nebija iespējams konstatēt atbildīgo personu, kas tos ir izmetusi, Inspekcija secināja, ka dokumentus, iespējams, pacienti aizmirsa veselības centrā un kāds, kas ir nodarbināts šajā veselības centrā, tos glabāja ar domu, ka pacienti tiem varbūt ieradīsies pakal. Tā kā neviens dokumentiem neieradās pakal, šī persona tos nolēma izmest miskastē.

Ievērojot minēto, Inspekcija veiktās pārbaudes ietvaros pārziņiem nepiemēroja korektīvo līdzekli, bet gan aicināja atgādināt darbiniekiem, ka personas datus saturošos dokumentus ir jāiznīcina ar pietiekamu rūpību, piemēram, tos sasmalcinot, nevis izmetot miskastē.

5.10. PERSONAS DATU APSTRĀDE INFORMĀCIJAS SISTĒMĀS

Inspekcija pēc savas iniciatīvas veica pārbaudi par kāda uzņēmuma tīmekļa vietnē uzturēto informācijas sistēmu, kurā bija pieejami un publicēti Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram (UR) iesniedzamie un fizisko personu personas datus saturoši reģistrācijas un citi dokumenti, kas ir iekļaujami UR reģistrācijas lietas nepublicējāmā daļā.

Pārbaudes laikā Inspekcija konstatēja, ka, autorizējoties informācijas sistēmā un izlases veidā pārbaudot pieejamo informāciju par konkrētu uzņēmumu, tā satur lejupielādei pieejamus ieskenētus dokumentus ar personas datiem, kuri ir ievietoti informācijas sistēmā neatbilstoši likuma "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 4.¹⁵ panta pirmās daļas 3. punkta a) apakšpunkta nosacījumiem, proti, tie ir iekļaujami UR reģistrācijas lietas nepublicējāmā daļā un nevar tikt nodoti atkalizmantošanai.

Uzņēmums paskaidroja, ka, gatavojoties attiecīgo normatīvo aktu grozījumu spēkā stāšanās dienai, 2019. gada decembrī tas veica failu dzēšanas pasākumus un, atkārtoti testējot dzēšanas rezultātus, uzņēmums konstatēja, ka daži dokumentu faili nav tikuši izdzēsti. Identificētais iemesls bija saistīts ar īslaicīgiem tīkla pārrāvumiem dzēšanas procesā, kad uz kopēšanu vienlaicīgi tiek padoti vairāki datu masīvi. Dzēšanas procedūra bija izveidota tā, lai faili tiktu dzēsti secīgi pēc uzņēmuma reģistrācijas numuriem, līdz ar to pārrāvuma rezultātā netika apstrādāta (izdzēsta) atsevišķu failu kopa.

Papildus uzņēmums norādīja, ka pēc pārejas uz jaunāko informācijas sistēmas versiju, vairs nav pieejami neviena uzņēmuma reģistrācijas lietas nepublicējamie dati, jo jaunā sistēma automātiski filtrē un neļauj publicēt UR reģistrācijas lietas nepublicējāmā daļā iekļautos dokumentus pat tādos gadījumos, ja šādus datus UR atsūtītu kļūdaini. Konstatēto pārkāpumu uzņēmums novērsa, izdzēšot pieejamos personas datus.

Izvērtējot pārkāpuma būtību, smagumu un ilgumu, ietekmēto datu subjektu skaitu un citus konkrētās lietas apstākļus, tostarp uzņēmuma vainas atzīšanu pārkāpuma izdarīšanā un operatīvo rīcību pārkāpuma novēršanai, Inspekcija pārzinim piemēroja brīdinājumu.

5.11. GADĪJUMI, KUROS INSPEKCIJA VĒRTĒJA LĪDZSVARU STARP PERSONAS TIESĪBĀM UZ DATU AIZSARDZĪBU UN SABIEDRĪBAS INTERESĒM, CITĀM PAMATTIESĪBĀM VAI PĀRZIŅA LEGITĪMĀM INTERESĒM

Pārskata gadā Inspekcija sniegusi savu viedokli gadījumos, kur vērtējams līdzsvars starp personas tiesībām uz datu aizsardzību un sabiedrības interesēm, piemēram, gadījumā par policijas amatpersonu datu apstrādi sociālajos tīklos.

Vienā gadījumā policijas amatpersona, pildot amata pienākumus, bija izsaukta uz ģimenes konfliktu un konflikta norise bija pieejama tiešsaistes straumēšanas skatījumā kādā no sociālo tīklu lietotnēm. Brīdī, kad policijas amatpersona vērsās Inspekcijā, video no notikuma vietas sākotnējā publicētāja profilā nebija pieejams, tomēr atsevišķus fragmentus no video saglabāja cits lietotājs un pārpublicēja tos savā profilā, sadalot sākotnējo tiešsaistes straumēšanas ierakstu vairākās daļās.

Ievērojot, ka notikums norisinājās laikā, kad bija spēkā esoši dažādi epidemioloģiskie pasākumi, policijas amatpersonai bija uzvilktas mutes un deguna aizsargmaska, kā arī ieraksta laikā nebija redzama pie formastērpa piestiprināta uzšuve, vairākos video policijas amatpersona nebija identificējama un šāda datu apstrāde neietilpst Datu regulas tvērumā. Vienlaikus, ievērojot, ka atsevišķos video bija dzirdams kā policijas amatpersona nosauc savu vārdu un uzvārdu, Inspekcija secināja, ka konkrētajos video datu apstrāde nav atbilstoša Datu likuma 32. panta otrajai daļai, jo konkrētajā gadījumā tiešsaistes straumēšanas video bija redzams un dzirdams ģimenes konflikts, uz kura atrisināšanu bija izsaukta policija.

Otrā gadījumā policijas amatpersona bija izsaukusi uz administratīvā pārkāpuma procesa lietas izskatīšanu lietas dalībniekus. Personas, ierodoties uz policijas iecirkni, bija uzsākušas tiešsaistes straumēšanas video kādā no sociālo tīklu lietotnēm un video bija redzamas visas iecirkni konkrētajā brīdī apmeklējušās trešās personas un policijas amatpersonas, kuras nav saistītas ar konkrēto lietas izskatīšanu.

Vērtējot konkrēto gadījumu, Inspekcija secināja, ka personu mērķis, ierodoties iecirknī un uzsākot tiešsaistes straumēšanas video, bija izprovocēt policijas amatpersonu uz iespējamu prettiesisku rīcību, jo personu rīcība bija izaicinoša, bieži vien pārkāpjot vispārpieņemtās uzvedības normas. Inspekcija secināja, ka arī šajā gadījumā policijas amatpersonas datu apstrāde nav notikusi atbilstoši Datu likuma 32. panta otrajai daļai, tostarp konstatēja, ka šajā gadījumā policijas amatpersonas tiesības uz datu aizsardzību prevalē pār sabiedrības interesēm, jo konkrētā video mērķis ir diskreditēt konkrēto amatpersonu.

6. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

6.1. VIENAS PIETURAS AĢENTŪRA

2022. gadā IMI sistēmā izskatīti kopumā 554 pieteikumi, kas saņemti Datu regulas 56. panta noteiktajā kārtībā (vadošās un iesaistītās iestādes identifikācija). Inspekcija iesaistījusi kopumā 13 lietās, tai skaitā piecās lietās Inspekcijai noteikts vadošās iestādes statuss, savukārt astoņās lietās Inspekcija ir iesaistītās iestādes statusā. Vienā no lietām, kurās Inspekcija ir vadošā iestāde 2022. gadā pabeigta pārbaude un pieņemts lēmums.

Starptautiskās sadarbības ietvaros Inspekcija kā lietā potenciāli iesaistītā jeb attiecīgā uzraudzības iestāde piedāvāja palīdzību citu Eiropas Savienības dalībvalstu datu aizsardzības iestādēm pārkāpumu izvērtēšanā – piemēram, Nīderlandes iestādei attiecībā uz pārbaudi par pārziņa, kas 2022. gada sākumā vēl aktīvi darbojās Latvijā iespējami veiktu personas datu nodošanu uz Krievijas federāciju.

6.2. KONSEKVENCES NODROŠINĀŠANA

Konsekvenču nodrošināšanas ietvaros Inspekcija 2022. gadā ir ar Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju (turpmāk – EDAK) saskaņojusi Inspekcijas kritērijus sertifikācijas institūciju (struktūru) akreditācijai. Tāpat ir saņemts EDAK atzinums par rīcības kodeksu uzraudzības institūciju (struktūru) akreditācijas kritērijiem.

2022. gadā Inspekcija aktīvi darbojusies EDAK darba dokumentu izstrādē, esot vadošā ziņotāja iestāde divu darba dokumentu gatavošanā, bet kā līdzziņotāja iestāde vēl divu darba dokumentu izstrādē.

Atsevišķi atzīmējama Inspekcijas darbība pirmajā koordinētajā EDAK īstenotajā pārbaudē. Pārbaude koncentrējas uz publiskā sektora izmantoto mākoņpakalpojuma risinājumu izmantošanu. Pārbaudes mērķis ir veicināt paraugpraksi mākoņpakalpojumu izmantošanā publiskajā sektorā, tādējādi nodrošinot pienācīgu personas datu aizsardzību.

Kā starpsecinājums par pārbaudes rezultātiem Latvijā ir konstatētā nepieciešamība veicināt organizāciju izpratni par mākoņpakalpojumu kā tādu un tā lomu un radītajiem riskiem personas datu apstrādē, jo atklāts, ka ne visas organizācijas izprot mākoņpakalpojuma jēdzienu un spēj identificēt, kurš pakalpojums uzskatāms par mākonī sniegtu.

Inspekcija pilnībā pievienojas EDAK publicētajiem atzinumiem, kur izteiktas rekomendācijas veikto personas datu apstrādes darbību atbilstības uzlabošanai kā tādai.

6.3. BALTIJAS VALSTU UZRAUDZĪBAS IESTĀŽU SADARBĪBA

2022. gadā tika īstenoti koordinēti uzraudzības pasākumi, par kuriem Baltijas valstu uzraudzības iestādes vienojās 2021. gada Baltijas valstu uzraudzības iestāžu sanāksmē, kuras laikā iestādes panāca vienošanos par sektorāla monitoringa ar mērķi izstrādāt ieteikumus personas datu apstrādes un aizsardzības procesu uzlabošanai iepriekš saskaņotā nozarē veikšanu.

Iestādes vienojās, ka pārbaudīti tiks komersanti, kuri piedāvā īstermiņa transportlīdzekļu, tai skaitā elektroskūteru, iznomāšanu un kuru pakalpojumu galvenais saņēmējs ir fiziska persona.

Primāri tiks pārbaudīti komersanti, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas kādā no Baltijas valstīm un kas savus pakalpojumus piedāvā visā Baltijā. Vienlaikus katra uzraudzības iestāde, ievērojot savu neatkarību lēmumu pieņemšanā, var paplašināt pārbaudes tvērumu pārbaudot arī tādu komersantu darbību, kas ir aktīvi tikai vienā dalībvalstī.

Veicot pārbaudes rezultātu analīzi, tika secināts, ka atsevišķi apstrādes aspekti prasa veikt to padziļinātāku analīzi. Īpaša uzmanība pievēršama tiesiskā pamata atbilstoši izmantošanai gadījumos, kur apstrāde pamatojas ar pārziņa legītīmo interešu aizsardzību, kā arī

biometriskās informācijas apstrādei. Tāpat tika identificēta nepieciešamība pievērsties izmantoto lietotņu drošības un funkcionalitātes aspektu analīzei.

Uzraudzības iestādes vienojās pieņemt zināšanai un rīcībai līdzšinēji sektorālā monitoringa ietvaros saņemto informāciju, kā arī turpināt īstenot koordinētās pārbaudes pasākumus, fokusējot uzmanību uz minēto aspektu, kas izrādījušies problemātiski visām uzraudzības iestādēm, padziļinātu novērtēšanu.

6.4. EIROPAS SAVIENĪBAS INFORMĀCIJAS SISTĒMU UZRAUDZĪBA NACIONĀLĀ LĪMENĪ

Papildus Datu regulā noteiktajiem uzdevumiem, saskaņā ar speciālajiem normatīvajiem aktiem Inspekcijai ir pienākums uzraudzīt fizisku personu datu apstrādi Eiropas Savienības lielapjoma IT sistēmās.

Efektīvas personas datu apstrādes uzraudzības īstenošanai Inspekcijai ir jāveic sūdzību izskatīšana, regulāras revīzijas, kā arī citas uzraudzības darbības, kas veicinātu efektīvāku personas datu aizsardzību SIS II, VIS un Eurodac sistēmās.

2022. gada periodā tika veikta gatavošanās uzraudzības veikšanai attiecībā uz personas datu aizsardzības prasību uzraudzību lielapjoma IT sistēmās, kuru ekspluatāciju plānots uzsākt 2023. gadā – ECRIS – Eiropas kriminālpārskatīšanas uzskaites sistēma, ETIAS – Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēma un Satvarā – kas nodrošina minētajās informācijas sistēmas uzkrāto un apstrādāto datu savstarpēju izmantojamību.

6.4.1. ŠENGENAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA

2022. gadā tika veikta pārbaude par brīdinājumu ievietošanu sistēmā atbilstību SIS II lēmuma 36. panta nosacījumiem. Pārbaudes ietvaros netika konstatētas neatbilstības attiecībā uz brīdinājumu izveidošanas un ievietošanas sistēmā kārtību.

Tika uzsākta pārbaude par SIRENE biroja izmantoto tipveida atbilžu datu subjektiem atbilstību SIS II darbību nosakošajiem normatīvajiem aktiem. Pārbaudes ietvaros, tika saņemtas izmatotās paraugatbilžu kopijas un veikta to atbilstības analīze.

Uzraudzības pasākumu ietvaros Inspekcija organizēja apmācības semināru Valsts policijas darbiniekiem, kas iesaistīti starptautiskās sadarbības jautājumos. Semināra ietvaros tika sniegta ievadinformācija par datu aizsardzību un robežu nošķiršanu starp Datu regulas un Policijas direktīvu transponējošā normatīvā akta tvērumu.

2022. gada laikā tika noslēgta veicamā revīzija un uzsākts revīzijas ietvaros konstatēto neatbilstību novēršanas plāna saskaņošanas process.

6.4.2. VĪZU INFORMĀCIJAS SISTĒMA

2022. gadā tika veikta pārbaude par informācijas apstrādi vienā no pieslēgšanās sistēmai galapunktiem – Rīgas lidostā. Pārbaudes ietvaros netika konstatētas neatbilstības attiecībā uz sistēmas ekspluatācijas loģiskajām un fiziskajām drošības prasībām no Valsts robežsardzes puses.

Tika veikta pārbaude par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes izmantoto tipveida atbilžu datu subjektiem atbilstību VIS darbību reglamentējušiem normatīvajiem aktiem. Pārbaudes ietvaros tika saņemtas izmatotās paraugatbilžu kopijas un veikta to atbilstības analīze. Tika konstatēta nepieciešamība atsevišķu papildinājumu veikšanai, kas tika veiksmīgi īstenots.

Uzraudzības pasākumu ietvaros Inspekcija organizēja apmācības semināru Valsts Robežsardzes darbiniekiem, kas iesaistīti starptautiskās sadarbības jautājumos. Semināra ietvaros tika sniegta ievadinformācija par datu aizsardzību un atsevišķām niansēm darbā ar lielapjoma informācijas sistēmām, kā arī strikti regulētajā valsts civildienesta jomā. Apmācību

ietvaros liels uzsvars tika veltīts darbinieku pienākumam rūpīgi ievērot darba devēja izstrādātos un ieviestos rīcības algoritmus.

2022. gadā, ievērojot Eiropas Komisijas iepriekšējās novērtēšanas misijas laikā izteiktos ierosinājumus, tika plānots veikt arī pārbaudi klātienē kādā no Latvijas vēstniecībām, kas nodarbojas ar Vīzu izsniegšanu, lai novērtētu ieviesto procesu drošību un atbilstību. 2022. gadā šāda pārbaude tika ieplānota Ukrainā, bet netika īstenota sākotnēji Covid-19 noteikto ierobežojumu dēļ, bet gada otrajā pusē, saistībā ar notikumiem Ukrainā vērtējot.

2022. gada laikā tika noslēgta veicamā revīzija un uzsākts revīzijas ietvaros konstatēto neatbilstību novēršanas plāna saskaņošanas process.

6.4.3. EIROPAS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU DAKTILOSKOPIJAS DATUBĀZE (EURODAC)

2022. gada uzraudzības pasākumu ietvaros tika pārbaudīts, kā attiecīgās iestādes izpilda iepriekšējā revīzijas ziņojumā konstatēto neatbilstību novēršanu un rekomendēto uzlabojumu ieviešanu. Uzraudzības pasākumu ietvaros netika konstatētas atkāpes no saskaņotā papildinājumu ieviešanas plāna.

6.4.4. INFORMĀCIJAS SISTĒMAS, KURU EKSPLUATĀCIJA TIEK UZSĀKTA 2023.GADĀ.

Inspekcija 2022.gada ietvaros veica analīzi par informācijas apjomu, kura sniegšana datu subjektiem ir jānodrošina kā uzraudzības iestādei tā arī iestādēm, kas ar minētajām sistēmām aktīvi darbosies. Tika analizēts kādas iekšējas procedūras Inspekcijai jāizstrādā un jāievieš veiksmīgu uzraudzības pasākumu īstenošanai.

6.5. EIROPAS KOMISIJAS LĪDZFINANSĒTO PROJEKTU ĪSTENOŠANA

2021. gada nogalē Inspekcija iesniedza projekta priekšlikumu Eiropas Komisijas finanšu programmas "Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības" (CERV) 2021.–2027.gadam [\[4\]](#) ietvaros izsludinātajā konkursā Nr.CERV-2021-DATA personas datu aizsardzības uzraudzības iestādēm, lai paaugstinātu mērķgrupu zināšanu līmeni par datu aizsardzības noteikumiem un to īstenošanu. 2022. gada martā Eiropas Komisija apstiprināja Inspekcijas iesniegto projekta priekšlikumu tā īstenošanai. 2022. gada 1. septembrī Inspekcija noslēdza līgumu ar Eiropas Komisiju par projekta īstenošanu. Projekts paredz izveidot tālmācības programmu personas datu aizsardzībā mazajiem un vidējiem uzņēmumu pārstāvjiem, tādā veidā radot šai mērķgrupai pieejamu bezmaksas rīku zināšanu un praktisko iemaņu gūšanai personas datu aizsardzības jomā un izmantot iegūtās zināšanas savos uzņēmumos. Apmācības paredz sniegt gan teorētiskās zināšanas, gan praktiskos uzdevumus. Tiek plānots, ka apmācību programma būs pieejama ne tikai latviešu valodā, bet arī angļu un krievu valodās. Informācija par projektu ir pieejama Inspekcijas mājas lapā. Plānots, ka tālmācību programma interesentiem būs pieejama apgūšanai 2024. gadā.

7. DATU AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTA INSTITŪTS

Datu aizsardzības speciālista galvenais uzdevums ir sniegt atbalstu un konsultēt organizācijas personas datu aizsardzības jautājumos, kā arī risināt problēmas šajā jomā un sniegt ieteikumus atbilstoši datu apstrādei. Datu regulas 37. panta 1. punktā noteikti kritēriji, kad pārzinim un apstrādātājam ir pienākums iecelt personas datu aizsardzības speciālistu, savukārt, ja datu aizsardzības speciālista iecelšana nav obligāta, Inspekcija joprojām atzinīgi vērtē šādas personas iecelšanu.

2022. gadā 71 publiskā sektora iestāde un 110 juridiskas personas paziņoja par 181 jaunu datu aizsardzības speciālistu iecelšanu vai maiņu. Atsevišķos gadījumos viens pārzinis iecēlis vairāk kā vienu datu aizsardzības speciālistu. No ieceltajiem speciālistiem 118 gadījumos tie ir iekļauti Datu valsts inspekcijas publiskajā datu aizsardzības speciālistu sarakstā.

Aizvadīti trīs datu aizsardzības speciālista kvalifikācijas eksāmeni, kuros veikta potenciālo speciālistu zināšanu pārbaude un kuros piedalījās 70 pretendenti, no kuriem 23 nokārtoja eksāmenu sekmīgi un tika iekļauti Inspekcijas publicētajā [datu aizsardzības speciālistu sarakstā](#). Tāpat atbilstoši sarakstā esošo speciālistu lūgumiem tika aktualizēta to kontaktinformācija, lai sarakstā atrodamā informācija būtu precīza. Tuvojoties sarakstā iekļauto speciālistu kvalifikācijas uzturēšanas termiņam, vairāki datu aizsardzības speciālisti tika konsultēti par darbībām, kuras jāveic, lai tie netiktu izslēgti no saraksta un, lai tie sekmīgi uzturētu savu kvalifikāciju.

Datu regulā nav noteikts, ka veikt datu aizsardzības speciālista pienākumus var vienīgi personas, kas nokārtojušas uzraudzības iestādes organizētu kvalifikācijas pārbaudi, to var darīt arī personas, kurām ir atbilstoša profesionālo kvalifikācija, jo īpaši speciālas zināšanas datu aizsardzības tiesību un prakses jomā un spēja pildīt Datu regulas 39. pantā minētos uzdevumus. Tādējādi Inspekcija konsultēja un informēja arī topošos speciālistus par to, kā iegūt kvalifikāciju, kā nodrošināt, ka prasmes un zināšanas ir atbilstošas, kā arī skaidroja pārziņiem, ka potenciālajam datu aizsardzības speciālistam nav obligāti jābūt iekļautam Inspekcijas uzturētajā sarakstā, tomēr sekmīgi nokārtots kvalifikācijas eksāmens var liecināt, ka personas zināšanas ir pietiekami spēcīgas. Tāpat Inspekcija regulāri vērsa pārziņu uzmanību uz nepieciešamību uzturēt sadarbību ar organizācijā iecelto datu aizsardzības speciālistu, norādot, ka šīs personas iecelšanas vienīgais iemesls nav dokumentācijas sakārtošana, bet arī padomu un atbalsta sniegšana ikdienas situācijās, piemēram, kad organizācijā vērsšanās datu subjekti un lūdz skaidrot veiktās apstrādes atbilstību normatīvajam regulējumam.

Inspekcijas uzturētajā kvalificēto personas datu aizsardzības speciālistu sarakstā uz 2022. gada 31. decembri apkopota informācija par 376 datu aizsardzības speciālistiem, kas kvalifikāciju ieguvuši atbilstoši Datu likumam un ar tajā noteikto deleģējumu izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem. Vienlaikus Inspekcijā tika saņemti arī vairāki mutiski lūgumi iekļaut personu atkārtoti speciālistu sarakstā, jo persona bija nokavējusi Datu likuma Pārejas noteikumus norādīto termiņu – 2019. gada 5. janvāri.

8. KREDĪTINFORMĀCIJAS BIROJU DARBĪBAS UZRAUDZĪBA

Ievērojot Kredītinformācijas biroju likumā un Ministru kabineta 2015. gada 2.jūnija noteikumos Nr.267 "Kredītinformācijas biroju licencēšanas un uzraudzības noteikumi" noteikto kārtību, Latvijā ir reģistrēti divi kredītinformācijas biroji – akciju sabiedrība "Kredītinformācijas birojs" un akciju sabiedrība "CREFO birojs". Kredītinformācijas biroju likumā noteiktais darbības mērķis ir dot ieguldījumu atbildīgas kredītēšanas un atbildīgas un godprātīgas aizņemšanās veicināšanā, sekmējot personu kredītvēstures veidošanos, kā arī nodrošināt fizisko personu tiesību aizsardzību, lai, vērtējot kredībspēju, būtu pieejama un tiktu izmantota patiesa un pilnīga informācija. Kredītinformācijas birojus licencē un to darbību uzrauga Inspekcija. Inspekcija, ievērojot Kredītinformācijas biroju likuma 23. panta pirmo daļu un pēc savas iniciatīvas veica preventīvas pārbaudes attiecībā uz kredītinformāciju biroju veiktās personas datu apstrādes atbilstību Datu regulas un Kredītinformācijas biroju likuma prasībām. Pārbaudes tika veiktas klātienē AS "Kredītinformācijas Birojs" telpās un AS "CREFO Birojs" telpās. Kopumā preventīvās pārbaudes ietvaros AS "CREFO Birojs" un AS "Kredītinformācijas Birojs" būtiskas neatbilstības Datu regulas un Kredītinformācijas biroju likuma prasībām netika konstatētas.

Gada pārskata periodā Inspekcija sniegusi konsultācijas kredītinformācijas biroju pārstāvjiem par Kredītinformācijas biroju likuma piemērošanu. Tāpat veikta jaunu padomes locekļu atbilstības novērtēšana, ievērojot Ministru kabineta 2015.gada 2.jūnija noteikumos Nr.267 "Kredītinformācijas biroju licencēšanas un uzraudzības noteikumi" noteikto kārtību.

9. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Inspekcijas ikdienas darbā komunikācija ar sabiedrību ir nozīmīga, jo, stājoties spēkā Datu regulai, kuras prasību piemērošana uzsākta ar 2018. gada 25. maiju, Inspekcijas kā uzraudzības iestādes pamatuzdevums ir veicināt sabiedrības izpratni attiecībā uz personas tiesībām uz privātumu un atbildīgo personu pienākumu nodrošināt atbilstošus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai ievērotu drošu personas datu apstrādi un aizsardzību.

Jau otro gadu, lai nodrošinātu viegli pieejamu informāciju ikvienam par aktuālajiem jautājumiem datu aizsardzībā, Inspekcija īsteno informatīvi skaidrojošu kampaņu #DVIskaidro⁴. Rubrikas #DVIskaidro ietvaros reizi nedēļā, lai veicinātu datu aizsardzības labo praksi, tiek veidoti skaidrojumi ar ieteikumiem kā organizācijām (publiskais un privātais sektors) nodrošināt atbilstošu datu apstrādi Datu regulai, savukārt iedzīvotājiem praktiski ieteikumi, kā īstenot savas tiesības.

Pārskata gadā Inspekcija, sadarbojoties ar masu informācijas līdzekļiem nacionālā un starptautiskā līmenī, nodrošināja sabiedrības informēšanu un izpratnes veicināšanu par fizisko personu datu apstrādi un aizsardzību 61 gadījumos.

9.1. SEMINĀRI⁵

Lai sniegtu sabiedrībai informāciju par aktualitātēm datu aizsardzību un atbildētu uz biežāk uzdotajiem jautājumiem, pārskata gadā Inspekcija nodrošināja dalību 33 semināros un konferencēs nacionālā un starptautiskā līmenī, tai skaitā organizēja tiešsaistes seminārus par aktuāliem jautājumiem datu aizsardzībā:

- 28. janvārī, atzīmējot 16. Eiropas datu aizsardzības dienu, - seminārs iedzīvotājiem par Datu regulā ietvertajām datu subjekta tiesībām, kas sniedz lielākas iespējas aizsargāt savus personas datus;
- 24. martā sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru Digitālās nedēļas 2022 ietvaros - seminārs iedzīvotājiem par datu drošību digitālajā vidē;

⁴ Skaidrojumi pieejami <https://www.dvi.gov.lv/lv/dviskaidro>

⁵ Tiešsaistes semināru prezentācijas un videoieraksti pieejami <https://www.dvi.gov.lv/lv/prezentacijas-un-video>

- 25. maijā, atzīmējot Datu regulas ceturto gadadienu, - seminārs datu aizsardzības speciālistiem un uzņēmējiem par sīkdatņu izmantošanu un novērtējuma par ietekmi uz datu aizsardzību veikšanu;
- 2. jūlijā sadarbībā ar Valsts kanceleju, Kultūras ministriju un Centrālo statistikas pārvaldi - dalība sarunu festivālā "LAMPA", organizējot erudīcijas spēli "Zini vai domā, ka zini?";
- 27. jūlijā - seminārs sabiedrībai kopumā par to, kā Datu valsts inspekcija veic datu apstrādes uzraudzību, izskata saņemtās sūdzības, kādos gadījumos ierosina pārbaudes lietas un noteiktos gadījumos piemēro korektīvo līdzekli, lai novērstu prettiesiski veiktu datu apstrādi;
- 12. oktobrī sadarbībā ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru - seminārs uzņēmējiem par veiktām preventīvām pārbaudēm, padziļināti pievēršoties piekrišanas iegūšanai, piemērojot Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu, sīkdatņu izmantošanas tīmekļa vietnē tehniskajiem aspektiem un personas datu aizsardzības speciālista norīkošanai uzņēmumā.

2022. gadā Inspekcija uzsāka sadarbību ar Nodarbinātības valsts aģentūru, kuras ietvaros Inspekcijas pārstāvji vadīja 10 informatīvas lekcijas 648 Nodarbinātības valsts aģentūras klientiem - bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām. Lekciju tēma "Datu drošība un aizsardzība digitālajā vidē" saturēja gan teorētisku, gan praktisku informāciju par to, kā rīkoties apstrādājot savus un citu personas datus ikdienā un digitālajā vidē. Lekcijas apmeklētāji saturu un tā pasniegšanas veidu novērtējuši atzinīgi, ko arī apliecina diskusiju veidošanās lekcijas jautājumu un atbilžu sadaļā. Plašāka informācija pieejama: <https://www.nva.gov.lv/lv/jaunums/nva-sadarbiba-ar-dvi-riko-lekcijas-klientiem-par-datu-drosibu-un-aizsardzibu-digitalaja-vidē>. Uzsāktā sadarbība turpināsies arī 2023. pārskatā gadā, un tās ietvaros ieplānotas vēl 11 lekcijas Nodarbinātības valsts aģentūras klientiem.

9.2. STARPTAUTISKA KONFERENCE "PERSONAS DATI – NĀKOTNES PERSPEKTĪVA! 2022"

Pārskata gadā Inspekcija organizēja starptautisku jubilejas konferenci "Personas dati – nākotnes perspektīva! 2022", kurā piedalījās vadošie speciālisti no publiskā un privātā sektora, lai dalītos ar savu pieredzi par dažādiem personas datu apstrādes un aizsardzības aspektiem. Konferencē piedalījās 1658 dalībnieki klātienē un tiešsaistē.

Konferencē uzstājās 32 vadošie speciālisti no Latvijas un ārvalstīm (Beļģija, Vācija, Austrija, Lielbritānija, Somija), lai dalītos ar savu pieredzi par dažādiem personas datu apstrādes un aizsardzības aspektiem. Paralēlo sesiju laikā eksperti dalījās pieredzē, diskutēja par iespējām un riskiem personas datu aizsardzības jomā tagad un nākotnē, pievēršoties šādiem jautājumiem -

digitālais eiro un privātums, sejas atpazīšanas tehnoloģijas un mākslīgā intelekta izmantošana, veselības dati un digitalizācija, sīkdatnes alternatīvas, jaunās Eiropas likumdošanas iniciatīvas digitālo pakalpojumu, digitālā tirgus un datu pārvaldības jomās.

Informācija par konferenci pieejama: https://www.dvi.gov.lv/lv/pdnp_2022

9.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA, REKOMENDĀCIJAS UN VADLĪNIJAS

Inspekcija savu pamatfunkciju ietvaros ikdienā veica iedzīvotāju, tai skaitā arī ārvalstnieku, izglītošanu izmantojot telefonkonsultācijas, rakstveida konsultācijas, Inspekcijas tīmekļa vietnē pieejamo virtuālo asistentu Zinti. Šī asistenta pamatuzdevums ir sniegt iestādes klientiem atbildes uz viegliem, īsiem, iestādes kompetencē esošiem jautājumiem. Zintim pārskata periodā tika uzdoti 407 jautājumi, tomēr jāņem vērā arī, ka daļa jautājumu ir bijuši nesaistīti ar Inspekcijas kompetenci, tāpat reizēm iedzīvotāji, neizprotot virtuālā asistenta pamatfunkciju, uzdod garus jautājumus vai apraksta problēmsituāciju, kas rezultējas neatbildētā jautājumā.

2022. gadā tika sniegtas 1995 telefoniskas un 497 rakstveida konsultācijas par datu aizsardzības un apstrādes jautājumiem, un šo konsultāciju ietvaros konsultētas gan fiziskas, gan juridiskas personas, kā arī publiskās iestādes. No iedzīvotājiem 2022. gada laikā saņemti 490 rakstveida konsultāciju pieprasījumi. Biežāk skaidrotās tēmas konsultāciju laikā bija darba tiesisko attiecību ietvaros veiktas apstrādes, videonovērošanas veikšanas nosacījumi fiziskām un juridiskām personām, videonovērošana bez datu subjektu informēšanas, kā arī citu privātīpašumu novērošana bez saskaņojuma ar īpašnieku, datu apstrāde tīmeklī un sociālajos tīklos, tai skaitā sīkdatņu apstrāde, datu subjektu tiesību īstenošana praksē, kā arī publiskā sektora veikta datu apstrāde. Problēmu gadījumos datu subjektiem tika izskaidrotas to Datu regulā noteiktās tiesības uz savu personas datu aizsardzību, tai skaitā vēršanās Inspekcijā.

Konsultāciju sniegšana un iedzīvotāju, tai skaitā juridisku personu, izglītošana (konsultāciju un pārbaužu ietvaros) personas datu apstrādes jautājumos un skaidrojumu sniegšana veicina Inspekcijas atpazīstamību sabiedrībā, uzticamību kā valsts pārvaldes iestādei, kā arī preventīvi novērš potenciālus pārkāpumus, ja pārzinis vēršas pie Inspekcijas ar neizpratni par normatīvo regulējumu nozarē, datu aizsardzības pamatprincipiem vai arī, ja iedzīvotājs tiek informēts par tā tiesībām attiecībā uz datu aizsardzību. Vienlaikus tiek stiprināts un uzturēts "Konsultē vispirms" princips, kura iedzīvināšana sākās 2017. gadā.

Informatīva kampaņa "Tavi dati – Tava drošība"

2022.gadā, lai pievērstu uzmanību datu aizsardzībai, privātumam un lai veicinātu datu aizsardzības labo praksi, atzīmējot starptautisko Datu aizsardzības dienu - 28. janvārī, Inspekcija uzsāka īstenot sabiedrības informēšanas kampaņu "Tavi dati – Tava drošība!", aicinot cilvēkus izturēties atbildīgi pret saviem datiem, pārraugot un kontrolējot savu datu nodošanu trešajām personām, īstenojot Datu regulā noteiktās tiesības.

Informācija par kampaņu #TAVIDATITAVADROŠĪBA un kampaņas informatīvie materiāli pieejami: <https://www.dvi.gov.lv/lv/tavi-dati-tava-drosiba>.

Rekomendācijas "Personas datu apstrāde priekšvēlēšanu laikā"

Pārskata gadā, gatavojoties 14. Saeimas vēlēšanām, Inspekcija politiskajām partijām un to apvienībām sagatavoja un nosūtīja rekomendācijas "Personas datu apstrāde priekšvēlēšanu laikā" par pasākumiem, kas ir veicami, apstrādājot fizisku personu datus vēlēšanu kontekstā. Informācija pieejama: <https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/rekomendacijas-politiskam-partijam-un-apvienibam>.

Rakstu sērija datu aizsardzības speciālistiem

Pārskata gadā Inspekcija rubrikas #DVIskaidro ietvaros izstrādāja rakstu sēriju ar praktiskiem ieteikumiem potenciāliem un esošajiem datu aizsardzības speciālistiem par datu aizsardzības speciālista lomu, statusu, nepieciešamību norīkot datu aizsardzības speciālistu organizācijā un iespējamo interešu konflikta novēršanu:

- [DVIskaidro "Kas ir datu aizsardzības speciālists?"](#)
- [DVIskaidro "Datu aizsardzības speciālista funkcijas un uzdevumi"](#)

- [#DVIskaidro “Datu aizsardzības speciālista kvalifikācija un interešu konflikta novēršana”](#)

Rokasgrāmata par fizisko personu datu apstrādi NILLTPFN un sankciju ievērošanas jomā

Pārskata gadā Finanšu un kapitāla tirgus komisija sadarbībā ar Inspekciju un Finanšu nozares asociāciju izstrādāja rokasgrāmatu par fizisko personu datu apstrādi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas jomā. Rokasgrāmatā tirgus dalībniekiem skaidroti problēmsituāciju risinājumi, lai izpildītu gan noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas, gan personas datu aizsardzības prasības.

Detalizēta informācija pieejama: <https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/fktk-sadarbiba-ar-dvi-un-fna-izstradajusi-ieteikumus-finansu-iestadem-fizisko-personu-datu-apstradei>.

Datu valsts inspekcijas pieņemtie lēmumi, sniegtie skaidrojumi un viedokļi

Lai informētu sabiedrību par personas datu apstrādi un aizsardzību un veicinātu vienotu izpratni par Datu regulā noteikto tiesību un pienākumu realizēšanu fiziskām un juridiskām personām, pārskata gadā Inspekcijas tīmekļvietnē publicēti Inspekcijas pieņemtie lēmumi par pārzīņu un apstrādātāju pieļautajiem Datu regulas prasību pārkāpumiem vai piemērotajiem korektīvajiem līdzekļiem un iestādes sniegtajiem viedokļiem un skaidrojumiem savas kompetences jomā.

Lēmumu datu bāze pieejama: <https://www.dvi.gov.lv/lv/lemumi>.

Skaidrojumi un viedokļi pieejami: <https://www.dvi.gov.lv/lv/skaidrojumi-un-viedokli>.

10. PERSONĀLS

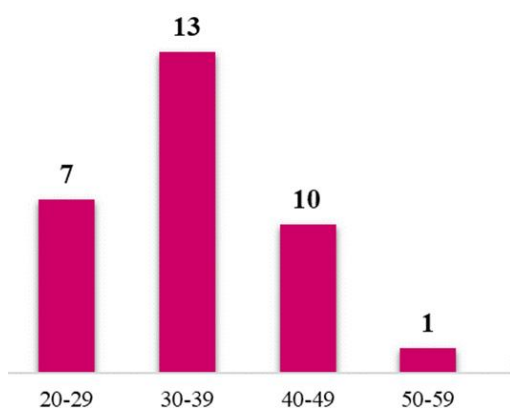
Pārskata periodā Inspekcijā apstiprinātas 35 amata vietas un viena amata vieta uz noteiktu laiku Eiropas Savienības projekta [DLDPD](#) realizācijai līdz 2024. gada 30. septembrim. Pamatojoties uz Valsts pārvaldes reformu plānu, 2021. gada 1. oktobrī Datu valsts inspekcijai no Valsts zemes dienesta tika pārdalītas divas amata vietas, kurām finansējums piešķirts ar 2022. gada 1. janvāri. Minētās amata vietas piešķirtas ECRIS un ETIAS sistēmu uzraudzībai.

Vidēji pārskata gadā nodarbināti 31 ierēdņi un darbinieki, no tiem 24 sievietes un 7 vīrieši.

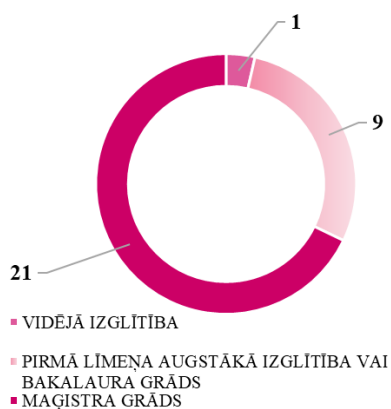
IERĒDŅU UN DARBINIEKU SADALĪJUMA PA JOMĀM (uz 31.12.2022.)

SADALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM

SADALĪJUMS PA IZGLĪTĪBAS GRUPĀM

Valsts civildienesta attiecības tika izbeigtas ar 4 ierēdņiem. Iecelti 6 valsts civildienesta ierēdņi un nodibinātas darba tiesiskās attiecības ar 1 darbinieku.

11. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

Iestādes finansējumu veido ieņēmumu avoti:

1. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
2. maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi;
3. ārvalstu finanšu palīdzība.

Budžeta izpilde tiek nodrošināta sadalījumā pa programmām:

- apakšprogramma 09.02.00 “Fizisko personu datu aizsardzība”;
- apakšprogramma 70.15.00 "Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2021-2027)".

Finansējuma izlietojums un rādītāju izpilde 2022.gadā un to salīdzinājums ar 2021.gadu apakšprogrammā 09.02.00 “Fizisko personu datu aizsardzība” atspoguļots 1.tabulā.

1.TABULA

APAKŠPROGRAMMA 09.02.00 “FIZISKO PERSONU DATU AIZSARDZĪBA”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), <i>euro</i>	Pārskata gadā, <i>euro</i>	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 141 077	1 450 603	1 402 837
1.1.	dotācijas	1 136 650	1 433 276	1 394 908
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	4 426	17 327	7 929
2.	Izdevumi (kopā)	1 139 970	1 450 603	1 400 855
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 103 612	1 418 570	1 391 541
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 103 612	1 418 570	1 391 541
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	36 358	32 033	9 314

Budžeta apakšprogrammas 09.02.00. “Fizisko personu datu aizsardzība” ietvaros 2022.gadam tika piešķirti papildu finanšu resursi prioritārajam pasākumam “Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošana un tās uzlikto funkciju nodrošināšana” 50 349 *euro* apmērā.

Budžeta apakšprogrammas 09.02.00. “Fizisko personu datu aizsardzība” ietvaros apgūti 1 400 855 *euro* jeb 96.6 % no plānotajiem izdevumiem, t.sk. prioritārajam pasākumam “Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošana un tās uzlikto funkciju nodrošināšana”. Papildus 2022.gadam piešķirts finansējums bāzes ietvaros Ieceļošanas/izceļošanas sistēmu (ETIAS, IIS, ECRIS-TCN) revīzijas un uzraudzības nodrošināšanai 108 224 *euro*, no kuriem apgūti 82 096 jeb 75,9 %. 2022.gadā izpilde pašu ieņēmumos no maksas pakalpojumiem sasniedza 7 929 *euro* jeb 46.8 %.

2022.gadā bija aizpildītas 32 no 34 amata vietām jeb 94.1 %, kā rezultātā netika izlietoti līdzekļi plānotajā apmērā.

Finansējuma izlietojums un rādītāju izpilde 2022.gadā un to salīdzinājums ar 2021.gadu apakšprogrammā 70.15.00 “Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2021-2027)” atspoguļots 2.tabulā.

**APAKŠPROGRAMMA 70.10.00 “CITU ES POLITIKU INSTRUMENTU PROJEKTU
UN PASĀKUMU ĪSTENOŠANA (2014-2020)”**

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), <i>euro</i>	Pārskata gadā, <i>euro</i>	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	44 066	44 066
1.1.	dotācijas	0	4 840	4 840
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	39 226	39 226
2.	Izdevumi (kopā)	0	44 066	8 135
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	44 066	8 135
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	44 066	8 135

2022. gada 31. augustā tika noslēgts līgums projekta “Tālmācības programmas izveide personas datu aizsardzībā” (*Distance Learning program on data protection*) (projekta granta līguma Nr.101074843 – DLPDP) īstenošanai.

DLPDP projekts tika iesniegts Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) finanšu programmas "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" (CERV) 2021.–2027.gadam (turpmāk – programma CERV) konkursā Nr.CERV-2021-DATA personas datu aizsardzības uzraudzības iestādēm, lai veicinātu mērķgrupu zināšanas par datu aizsardzības noteikumiem un to īstenošanu.

Iestāde ir vienīgais projekta īstenotājs. Projektu plānots īstenot 48 mēnešus, periodā no 2022. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam.

Projekta kopējās izmaksas ir 316 423 EUR, no kurām 90 % jeb 235 356 EUR veido EK finansējums, un 10% jeb 26 151 EUR ir nacionālais līdzfinansējums. Papildus tam nepieciešams finansējums DLPDP projekta neattiecināmo izmaksu (pievienotās vērtības nodokļa) segšanai – 54 916 EUR. Līdz ar to nepieciešamais indikatīvais līdzfinansējums kopā sastāda 81 067 EUR. Kopā no nacionālā finansējuma (Latvijas valsts budžeta līdzekļiem) DLPDP projekta līdzfinansējumam, priekšfinansējumam un neattiecināmo izmaksu segšanai nepieciešams nodrošināt indikatīvi 128 138 EUR (26 151 EUR līdzfinansējumam, 47 071 EUR priekšfinansējumam un 54 916 EUR neattiecināmo izmaksu segšanai).

2022. gadā DLPDP projekta ietvaros apgūti 8 135 *euro* jeb 18.5% no plānotajiem 44 066 *euro*.

Budžeta apakšprogrammas 09.02.00 “Fizisko personu datu aizsardzība” plānoto rezultātu un to rezultātu izpilde apkopota tabulā “Rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2022. gadā” - 3.tabula.

**REZULTĀTU UN TO REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU IZPILDES ANALĪZE
2022. GADĀ**

Rādītāja nosaukums	Plānotā vērtība	Izpilde	Paskaidrojums
Personas datu apstrādes pārbaužu skaits	1040	896	Ievērojot, ka Inspekcija ir veikusi daudz sabiedrības informēšanas pasākumus, personas Inspekcijā vēršas jau notikuša pārkāpuma gadījumā. Ir samazinājies tāds saņemto iesniegumu skaits, kuros netika konstatēta datu apstrāde. Vienlaikus, kaut gan pārbaužu skaits matemātiski ir samazinājies, pārbaužu sarežģītība ir pieaugusi: tās skar vairākus datu subjektus, īpašu kategoriju (piemēram, veselības) datu apstrādi.
Izstrādāto rekomendāciju skaits	3	3	(1) Sadarbībā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un Finanšu nozares asociāciju izstrādāti "Ieteikumi fizisko personu datu apstrādei noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas jomā"; (2) rekomendācijas "Personas datu apstrāde priekšvēlēšanu laikā" par pasākumiem, kas ir veicami, apstrādājot fizisku personu datus vēlēšanu kontekstā; (3) rekomendācijas potenciāliem un esošajiem datu aizsardzības speciālistiem.
Organizēti izglītojoši pasākumi (semināri, konferences, darbnīcas) par personas datu aizsardzību (skaits)	5	8	Augstāks rādītājs skaidrojams ar iestādes proaktīvu rīcību, reaģējot uz aktualitātēm un jaunām tendencēm datu apstrādē un aizsardzībā. Pasākumu organizēšanas starptautiskā līmenī rezultātā palielinājusies Datu valsts inspekcijas un tieslietu resora atpazīstamība ārpus valsts robežām. (1) Saskaņā ar iestādes darba plānu 2022.gadam noorganizēti seši tiešsaistes semināri sabiedrībai par aktualitātēm personas datu apstrādē un aizsardzībā; (2) Sadarbībā ar Valsts kanceleju dalība 2022.gada sarunu festivāls "LAMPA" - erudīcijas spēles "Zini vai domā, ka zini?"; (3) organizēta starptautiska konference "Personas dati - nākotnes perspektīva!" (trīs paralēlas sesijas un seši tematiski bloki) klātienē un tiešsaistē piedalījās 1500 dalībnieki.
Datu valsts inspekcijai labvēlīgo nolēmumu īpatsvars pret kopējo	92	93	Kopumā 2022.gadā pieņemti 14 galīgie nolēmumi, no kuriem nelabvēlīgs ir viens – administratīvo pārkāpumu procesa lietā,

tiesas nolēmumu skaitu (%)			pamatojoties uz Inspekcijas pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem. Papildus jāatzīmē, ka 3 lietas ir izbeigtas, pamatojoties uz noslēgtajiem administratīvajiem līgumiem, kā rezultātā pieteikumi tika atsaukti.
----------------------------	--	--	--

Kopumā 2022.gadā iestāde rezultatīvo rādītāju plānoto vērtību ir sasniegusi.

12. PLĀNOTIE PASĀKUMI 2023. GADĀ

1. Stiprināt Inspekcijas kapacitāti, veidojot konkurētspējīgu un labvēlīgu darba vidi Inspekcijā, piesaistot profesionālus un motivētus nodarbinātos Inspekcijas funkciju izpildes nodrošināšanai.
2. Iesaistīties normatīvo aktu un attīstības plānošanas dokumentu projektu izstrādē un sniegt viedokli par citu institūciju sagatavotajiem normatīvo aktu un attīstības plānošanas dokumentu projektiem.
3. Publicēt Datu regulas 41.panta 3.punktā noteiktos kritērijus, pamatojoties uz kuriem veic rīcības kodeksu pārraudzības struktūru akreditāciju.
4. Veikt preventīvas pārbaudes par personas datu aizsardzības prasību ievērošanu, telemarketinga jomā attiecībā uz pārziņu darbību, ikgadējo uzraudzības pārbaudi kredītinformācijas birojos, pārbaudi par mākoņdatošanas pakalpojuma izmantošanu publiskā sektorā, veikt pārziņu, kuriem ir pienākums iecelt datu aizsardzības speciālistu, aptauju, kā arī pabeigt Baltijas valstu pārbaudi īstermiņa transportlīdzekļu nomas jomā.
5. Pēc preventīvo pārbažu rezultātiem sagatavot ieteikumus atbilstošas personas datu apstrādes veikšanai šādās jomās - personas datu apstrāde, izmantojot mākoņdatošanas pakalpojumus, kā arī pārbaudes saraksts uzņēmumiem (minimums datu aizsardzībā atbilstīgai darbībai).
6. Izstrādāt vadlīnijas, kurās skaidrota novērtējuma par ietekmi uz datu aizsardzību veikšanas kārtība.
7. Izstrādāt praktiskas rekomendācijas privātpersonām videonovērošanas jomā.
8. Īstenot sabiedrības informēšanas kampaņu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem datu aizsardzības jomā.
9. Veikt pasākumus sabiedrības izpratnes par fizisko personu datu apstrādi un aizsardzību veicināšana, organizējot izglītojošos seminārus (vismaz sešus) un publicējot skaidrojumus.
10. SIS un VIS ilgtermiņa pārbažu plānā iekļauto pasākumu izpilde.
11. Izpildīt Datu likuma 18. - 20. pantā noteiktos uzdevumus - organizēt trīs datu aizsardzības speciālistu eksāmenus.
12. Datu aizsardzības speciālistu kvalifikācijas uzturēšanas pārbaude un kvalifikācijas pagarināšana.
13. Sadarbībā ar Tiesībsarga biroju izstrādāt skaidrojumu par valsts un pašvaldību amatpersonu personas datu apstrādi žurnālistikas vajadzībām.
14. Izvērtēt Inspekcijas kompetences robežas jautājumos, kas skar arī policijas kompetenci un izvērtēt, vai Inspekcijai būtu piešķiramas tiesības bloķēt tīmekļa vietnes.